

LAUREA

Kestävän kehityksen opetus Hyvinkään Laureassa

Turunen, Anna

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Hyvinkää

Kestävän kehityksen opetus Hyvinkään Laureassa

Anna Turunen
Kestävän kehityksen ko.
Opinnäytetyö
Toukokuu 2009

Anna Turunen

Kestävän kehityksen opetus Hyvinkään Laureassa

Vuosi 2009 Sivumäärä 41

Tämä opinnäytetyö perustuu kyselytutkimukseen, joka tehtiin Hyvinkään Laurean toisen vuoden opiskelijoille. Kohderyhmänä olivat sosiaali-, terveys- ja liiketalouden alan opiskelijat. Kyselyllä haluttiin selvittää opiskelijoiden tiedot ja asenteet kestävästä kehityksestä sekä sen opetuksesta Hyvinkään toimipisteessä. Kestävä kehitys on integroitu opetussuunnitelmaan.

Opintosuunnitelmaan on nimetty opintojaksot, joissa kestävä kehitys eri näkökulmat tuodaan esiin. Kestävän kehityksen työpajoja on tarjottu syksyn 2009 aikana eri ryhmille etenkin terveysalalla. Työpajojen lisäksi on teetetty esseitä sekä järjestetty monialaisena yhteistyönä kestävä kehitys päivä.

Kysely muodostui kahdesta osiosta: tiedoista ja arvoista kestäväan kehitykseen liittyen sekä kestäväan kehityksen opetuksen toteutumisesta Hyvinkään Laureassa. Kysely laadittiin E-lomakkeelle, johon opiskelijat vastasivat joko tunnilla tai sähköpostilinkin kautta vapaa-ajallaan. Kyselyyn vastasi yhteensä 76 opiskelijaa kolmelta eri koulutusosalta.

Kyselyn perusteella saatiin selville, että kestäväan kehityksen tiedot perusasioista ja arvot olivat lähes samankaltaisia kaikilla koulutusaloilla. Opetusosiossa näkyi eroja enemmän verrattuna tietoihin ja asenteisiin, opetukseen panostaminen on jossain määrin nähtävissä tuloksissa.

Avoimissa kysymyksissä opiskelijat pääsivät kertomaan oman kantansa opetuksesta. Tulevaisuudessa toivottiin järjestettävän lisää kestäväan kehityksen opetusta, muun muassa vapaavalintaisten kurssien muodossa. Lisäksi toivottiin omalle alalle soveltuvaa ja käytännössä toimivaa kestäväan kehityksen opetusta. Opetuksen toivottiin olevan käytännönläheistä ja mielenkiintoa herättävää.

Asiasanat

Ammattikorkeakoulu, kestävä kehitys, kyselytutkimus, Laurea, sosiaalinen kestävä kehitys

Anna Turunen

Sustainable Development Lectures in Laurea Hyvinkää

<u>Year</u>	<u>2009</u>	<u>Pages</u>	<u>41</u>
-------------	-------------	--------------	-----------

The purpose of the study was to survey the opinions of the students about the lectures of Sustainable Development in Laurea Hyvinkää, where Sustainable Development is an integral part of the curriculum. The respondents were second year students of social services, health care and business. The objective was to find out how participating in Sustainable Development - project had affected the students knowledge and attitudes on the issue.

Curriculum contains certain studies in which different perspectives of Sustainable Development are integrated. Sustainable Development workshops will be offered during autumn 2009 to social and healthcare. Added to workshops are essays and multi-vocational collaboration for Sustainable Development day.

The data of the survey was collected with E-questionnaires which the students returned to either in the classroom or via an e-mail link on their free time. There were also two open essay questions. The survey was answered by a total of 76 students from three different fields of study.

The survey highlighted background information and the values to be almost equal in all three professional groups. Teaching section of this study showed more differences in between professional groups compared to knowledge and attitudes.

In the open essays questions need for Sustainable Development teaching was established. Students hoped for the future that teaching would be according to each group's special professional needs. Also a need for practical advice was mentioned. Teaching had been hoped to be practical and interesting.

Key words

Laurea, social sustainable development, sustainable development, question research, university of applied sciences

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Työn tavoite	6
3	Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa	6
4	Laurean opetussuunnitelma ja Hyvinkään Laurean kestävän kehityksen -ohjelma	8
5	Kestävän kehityksen päälinjat	10
5.1	Sosiaalis-kulttuurinen kestävä kehitys	10
5.2	Ekologinen kestävä kehitys	10
5.3	Taloudellinen kestävä kehitys	11
6	Kestävän kehityksen kysely	11
6.1	Kyselyn toteutus ja analysointi	12
6.2	Vastaajien taustatiedot	14
7	Tulokset	15
7.1	Tiedot ja asenteet	15
7.2	Kestävän kehityksen opetus	21
8	Tulosten yhteenveto	27
9	Kehittämissuhteita	28
10	Oma arvio työstä	29
11	Lopuksi	31
	Lähteet	32
	Kuvat	33
	Liitteet	34

1 Johdanto

Tämä vuosituhat on päätösten ja tekojen aikaa. Ihmiset ovat vihdoin heränneet miettimään ilmastonmuutosta ja elämänarvoja. Maapallolla kärsitään erilaisista luonnon katastrofeista jotka tappavat ihmisiä, jopa siellä, missä ei aiemmin kyseisistä ongelmista ole kärsitty. Sodissa kuolee ihmisiä ja viattomat jäävät kodittomiksi. Koko maailmaa on kohdannut talouskriisi, jota vastaan taistellaan verohelpoituksin ja talkooupehin.

Globalimaailma on viime vuosina alkanut puhua yhä enemmän kestävästä kehityksestä. Kestävästä kehityksestä on tullut muotisana, jonka kuulee mainittavan, niin televisiossa kuin radiossakin. Kestävän kehityksen odotetaan olevan lääke maailman ongelmiin. Kuinka moni loppujen lopuksi tietää, mitä kestävä kehitys todella pitää sisällään?

Hyvinkään Laureassa on olemassa kestävä kehityksen suunnitelma, jota tulisi edistää opetuksessa ja käytännössä. Kaikki opiskelijat eivät kuitenkaan ole tietoisia tästä suunnitelmasta. Kestävän kehityksen suunnitelma pitää sisällään sosiaalis-kulttuurisen, ekologisen sekä taloudellisen näkökulman. Näitä kaikkia tulisi noudattaa koulutuksessa ja arkielämässä. Sosiaalisen kestävä kehityksen tulisi näkyä muun muassa opiskelijoiden ja opettajien välisessä kanssakäymisessä. Ilmapiiirin toivotaan olevan myönteinen ja minkäänlaista syrjintää ei sallita. Ekologisilla arvoilla halutaan kannustaa niin opettajat kuin opiskelijatkin käyttämään esim. paperia säästeliäästi, lajittelemaan jätteet sekä käyttämään julkisia kulkuneuvoja. Ekologinen toimintatapa tukee myös taloudellista kestävä kehitystä, sillä huomion kiinnittäminen omiin toimintatapoihin, auttaa taloudellisesti. (Virtanen 2008.)

Yhdistyneet kansakunnat (YK) on julistanut vuodet 2005–2014 kestävä kehityksen edistämisen vuosikymmeneksi. Kestävä kehitystä edistävän kasvatuksen vuosikymmenen tarkoitus on avata maailman ihmisten silmät näkemään, että ihminen on yksi laji muiden joukossa. Ihmislajin seurauksena biosfäärissä eli maapallon elämän kehässä on tapahtunut ja tapahtuu katastrofaalisia muutoksia. Ihmiset ovat täysin riippuvaisia muusta biosfääristä hengittämänsä hapen, puhtaan veden, ravinnon ja uusiutuvien luonnonvarojen suhteen. On hyvät biologiset perusteet, että ihmiskunnan kannattaa pyrkiä kestävään kehitykseen ja siihen pyrkiminen on yhteiskuntamme suurimpia haasteita. (Åhlberg 2006, 28–29.)

2 Työn tavoite

Sosiaalinen kestävyys - hankkeeseen haettiin opinnäytetyön tekijää, joka tekisi kyselyn opiskelijoille kestävästä kehityksestä. Monien mutkien kautta oma kiinnostukseni heräsi aiheeseen. Olin heti valmis ryhtymään työhön käsiksi. Aikataulu työlle määräytyi tavoitteellisen valmistumisajankohdan mukaan. Projekti sai alkunsa helmikuussa 2009 ja työn tuli olla valmis toukokuussa. Tässä ajassa tuli suunnitella, toteuttaa sekä analysoida kysely ja lisäksi kirjoittaa raportti eli opinnäytetyö.

Tässä opinnäytetyössä käydään läpi kestävä kehityksen termit ja niiden sisällöt. Kyselyllä haluttiin selvittää opiskelijoiden arvot ja asenteet kestävästä kehityksestä kohtaan ja kuinka kestävä kehitys käytännössä näkyy opiskelijoiden arjessa. Lisäksi haluttiin tietää, ovatko opiskelijat tietoisia kestävästä kehityksestä, onko sillä heidän mielestään mitään merkitystä heidän omalla alallaan tai vaikutusta heidän käyttäytymiseensä sekä kuinka kestävä kehityksen opetus toteutuu Hyvinkään Laureassa. Tutkimus tehtiin E-lomakkeella Internet - kyselynä, johon vastaamalla opiskelijat ilmaisivat omat arvonsa ja mielipiteensä. Myös kestävästä kehityksestä edistäneet tahot saavat näin tietoa siitä, kuinka hyvin kestävä kehityksen ohjelma on toiminut käytännössä. Kysely tehtiin sosiaali-, terveys ja liiketalouden alan opiskelijoille.

3 Kestävä kehityksen edistäminen koulutuksessa

Koulutus on keskeinen keino kehittää kriittistä ajattelua, lisätä ihmisten kykyä käsitellä paikallisia ja globaaleja kehityskysymyksiä ja löytää ratkaisuja kestävä kehityksen ongelmiin. Kestävä kehitys edistävälle koulutukselle ei ole ylikansallista mallia. Kestävä kehitys edistävän koulutuksen tavoitteet tulee asettaa omasta kulttuurista ja paikallisista sosiaalisista, taloudellisista ja ympäristönäkökulmista katsottuna. Kestävä kehitys edistävä kasvatus ja koulutus tähtäävät kestävä elämäntavan omaksumiseen ja tulevaisuuden rakentamiseen ihmisten kautta, jotka sisäistävät kestävä kehityksen perusajatukset. Koulutuksen tarkoitus on lisätä ymmärrystä ihmisen hyvinvoinnin, talouden ekotehokkuuden ja ympäristönsuojelun välillä sekä lisätä valmiuksia havaita muutoksia ja selvittää niiden syitä ja seurauksia, sitouttaa kestävä elämäntapaan ja motivoida osallistumaan ja vaikuttamaan. Tämän lisäksi ammatillisessa koulutuksessa olevat opiskelijat tulevat omaksumaan ammattiensa kannalta oleelliset taidot ja valmiudet kestävä kehityksen huomioon ottamiseen. (Kestävä kehityksen edistäminen koulutuksessa 2006, 56-57.)

Suomen kestävä kehitys edistävän koulutuksen vuosikymmenstrategia tukeutuu kansallisen tason strategia- ja ohjausasiakirjoihin sekä alueellisen tason kestävä kehitys edistävän koulutuksen vuosikymmenen toimeenpanoa koskeviin strategioihin. Keskeisin näistä on YK:n Euroopan alueen kestävä kehitys edistävä koulutuksen strategia ja Baltic 21E - ohjelma.

(Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa 2006, 57-58.) Kestävän kehityksen vuosikymmen strategiasa sanotaan: "Korkeakoulututkinnon suorittaneella tulee olla perustiedot ja taidot ammatissa ja asiantuntijana toimimiseen, yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja päätöksentekoon sekä ammatti- ja osaamisalansa seuraamiseen ja tutkimukseen pohjautuvaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti." (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa 2006, 57.) Baltic 21E - ohjelman yleistavoite on: "Kaikkien yksilöiden tulee kyetä tukemaan kestävää kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken väestön tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuuksia tyydyttää omat tarpeensa. Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa tulee perustaa kokonaisvaltaiseen näkemykseen taloudellisesta ja sosiaalisesta sekä ympäristön huomioon ottavasta kehityksestä." (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa/Baltic 21E - ohjelma 2002.) Ohjelmalla halutaan muuttaa koulutusjärjestelmää pysyvästi. Baltic 21E, hyväksyttiin 24.1.2002 Itämeren maiden opetusministerien kesken. (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa/Baltic 21E - ohjelma 2002.)

Ammattikorkeakoulussa kestävä kehitys on pohjautunut opetuksen, harjoittelun, opinnäytetyön ja tutkimus- ja kehittämistyön toteutukseen monella koulutusallalla. Opetusministeriön strategian (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa 2006) tavoitteiden mukaan vuoden 2009 loppuun mennessä tulee kaikissa ammattikorkeakouluissa rakentaa koulutuksen kaikki erilaiset toiminnot kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tavoitesopimuksen aikana opiskelijoiden ja henkilöstön tulee pystyä tietoisesti toteuttamaan yhdessä sovittuja periaatteita omissa töissään ja toimissaan. Opettajakunnan tulee kehittää omaa asiantuntemustaan kestävän kehityksen näkökulmasta. Sekä uusien että vanhojen opettajien koulutusta tulee pikaisesti täydentää. Opiskelijoiden tulee ottaa huomioon opinnäytetyössä tai harjoittelussa kestävän kehityksen vaikutukset mahdollisuuksien mukaan tarkastelukohteessaan. Opettajien ohjausta tältä osin tulee tarkentaa opetussuunnitelmassa. (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa 2006, 62-63.)

Strategian mukaan vuosikymmenen loppuun mennessä tulee kestävän kehityksen edistäminen sekä tutkimus- ja kehitystyö sisällyttää entistä painavammin oman ammattikorkeakoulujen toiminnan tavoitteiksi ja rahoitussuunnaksi. Ammattikorkeakoulujen tulisi tätä varten kehittää laadullista ja määrällistä tiedonkeruuta ja arviointia toimintojen eri osa-alueista yhteistoiminnassa toistensa kanssa. Vuoteen 2012 mennessä tulee olla yliopettaja, jonka vastuualueeseen kuuluu kestävän kehityksen opetuksen, tutkimuksen, kehittämistoiminnan ja kestävän kehitykseen liittyvän ammattikorkeakoulujen välisen toiminnan kehittäminen koko ammattikorkeakoulun tasolla. Samaan vuoteen mennessä on ammattikorkeakoulujen saavutettava asiantuntemus kestävän kehityksen toteuttamisessa sekä omissa alueellisissa ongelmakysymyksissä ett kansainväliseen asiantuntemukseen sitoutuneena. Asiantuntijuutta tulee tukea tarjoamalla omalle henkilökunnalle työ- ja matkustusmahdollisuuksia sekä kansainvälisiä asiantuntijoita hyödyntäen. (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa 2006, 62-63.)

Opetusministeriön julkaisu Osallistuva oppilas - yhteisöllinen koulu, perustuu samannimiseen hankkeeseen. Sen tavoitteena on edistää opiskelijoiden aktiivista roolia koulujen yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin kehittämisessä. Julkaisussa puhutaan lasten ja nuorten demokraattisesta toimintakulttuurista. Julkaisua voi käyttää kaikilla kouluasteilla, opinnäytetyössä sovelletaan sitä koskemaan nuoria aikuisia Hyvinkään Laureassa. Opetussuunnitelman perusteissa korostetaan oppilaan aktiivista roolia oman oppimisen ja koulun yhteisöllisen toimintakulttuurin edistäjänä. Terve ja turvallinen koulu on sellainen, jossa opiskelijat itse osallistuvat monin tavoin omaa toimintaansa koskeviin päätöksiin. Opiskelijoille on luotava mahdollisuudet osallistumiseen. (Nousiainen & Piekkari 2005.)

4 Laurean opetussuunnitelma ja Hyvinkään Laurean kestävän kehityksen -ohjelma

”Kestävän kehityksen osaaminen on määritelty yhdeksi Laurean sisällölliseksi painopistealueeksi. Tämän tueksi on määritelty osaamisalueet, jotka ovat kestävän kehityksen lisäksi hyvinvointiosaaminen, liiketoimintaosaaminen sekä tieto- ja viestintätekniikan osaaminen. Käytetyn määritelmän mukaan kestäväan kehitykseen sisältyvät ympäristöasioiden lisäksi muut kestävän kehityksen näkökulmat paikallisesta aina globaaliin tasoon asti.” (Virtanen 2008, 7.)

”Laurea-ammattikorkeakoulun kaikki opetussuunnitelmat rakentuvat teemoista ja kompetensseista. Kompetensseilla tarkoitetaan koulutusohjelmille yhteisiä osaamisalueita. Näiden suhteen tapahtuu oppimista koko koulutuksen ajan. Opetussuunnitelman kompetenssien määrittely on tapahtunut analysoimalla tulevaisuuden työelämässä tarvittavaa eri alojen yhteistä osaamista. Kaikille koulutusaloille yhteisiä kompetensseja ovat: eettinen-, globalisaatio-, innovaatio-, reflektio- ja verkosto-osaaminen.” (Laurean opinto-opas 2007.) Globalisaatio-osaaminen ja eettinen osaaminen ovat pohja kestäväälle kehitykselle.

Globalisaatio-osaaminen on maailmanlaajuisien ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä. ”Globalisaatioon liittyvä kestävä kehitys on globaali poliittinen ohjelma, jonka tavoitteena on hyvinvoinnin edistäminen ympäristövastuullisesti ja luonnon kantokyvyn rajoissa. Globaalit interaktiot voidaan jakaa taloudelliseen, kulttuuriseen, poliittiseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Globalisaation tematiikkaan kuuluvat myös ekologiset ja luonnontieteelliset kysymykset. Kestävä kehitys yhdistää nämä ulottuvuudet toisiinsa. Sen tavoitteena on taloudellisen kasvun, kulttuurisen monimuotoisuuden, sosiaalisen hyvinvoinnin ja luonnon ekologisen toimivuuden huomioonottaminen politiikassa ja käytännössä.” (Laurean opinto-opas 2007.)

Eettisessä osaamisessa moraali ja etiikka kytkeytyvät keskeisesti toisiinsa. Etiikka on systemaattinen yritys ymmärtää moraalikäsitteitä; eettisiä sääntöjä ja periaatteita, hyveitä ja arvoja. Jotta opiskelijan toiminta olisi eettistä, tulee hänen kyetä havaitsemaan tilanteeseen sisältyvä eettinen ongelma. Eettisellä herkkyydellä tarkoitetaan kykyä tunnistaa kunkin osa-

puolen erityispiirteet, tarpeet, oikeudet ja velvollisuudet. Eettisen herkkyyden punainen lanka on ammatilliset vuorovaikutustaidot, jotka ovat jatkuvan kehittämisen kohteena koko opiskelun ajan. (Laurean opinto-opas 2007.)

Kestävän kehityksen ohjelma Hyvinkään Laureassa on kaikki osa-alueet kattava suunnitelma siitä, miten kestävä kehitys tulisi huomioida ammattikorkeakoulussa. Sen perusajatus on, että ammattikorkeakoulun toimintojen yhtenä lähtökohtana ovat kestävä kehityksen periaatteet. Näitä periaatteita tulee sisällyttää oppimisympäristön sekä kolmeen päätehtävään; opetukseen ja oppimiseen, tutkimus- ja kehitystoimintaan sekä alueelliseen kehittämiseen. (Virtanen 2008, 2.)

Hyvinkään Laureassa kestävä kehitys näkyy laajasti. Kestävää kehitystä on opetettu luonnonvara- ja ympäristöalalla omana koulutusohjelmana, liiketalouden opiskelijoilla on mahdollisuus suuntautua ympäristöjohtamiseen ja terveysalalla opetetaan erityisesti sosiaaliseen kestävyteen liittyviä asioita. Myös tutkimus- ja kehityshankkeita on tehty kestävä kehityksen teemasta. Tulevaisuudessa on tavoite laaja-alaista kestävä kehitystä koko toimintakulttuuriin. Kestävän kehityksen osaamisen arvostus on kasvussa ja tätä sovelletaan kaikkien alojen opetukseen sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan. (Virtanen 2008, 2.)

Sosiaali- ja terveysalalla on toteutettu sosiaalinen kestävyys - hanketta, jossa kestävä kehitys on nivottu opetussuunnitelmaan selkeämmin. Opintosuunnitelmaan on nimetty opintojaksot, missä eri näkökulmat tulee huomioidavaksi. Opiskelijoille on tarjottu opinnäytetyön aiheita koskien sosiaalista kestävyttä. Kestävän kehityksen tiimoilta on toteutettu työpajoja syksyn 2008 aikana eri ryhmille. Kestävän kehityksen työryhmä on kokoontunut päivittämään monialaista Hyvinkään Laurean toimintaa. Työryhmän vastuulla on ollut kevään kestävä kehityksen- päivän suunnittelu ja toteutus. (Hankepäivitys 2009.)

5 Kestävän kehityksen päälinjat

”Kestävä kehitys on jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta lähipiirissämme, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti. Sen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville mahdollisuudet hyvään elämään.” Kestävän kehityksen kolmeksi päälinjaksi on muodostunut ekologinen, sosiaalis-kulttuurinen sekä taloudellinen kestävyys. Kestävä kehitys on yhteistyötä näiden kolmen painopisteen välillä. (Ulkoasiainministeriö 2006.)

5.1 Sosiaalis-kulttuurinen kestävä kehitys

Sosiaalis- kulttuurinen kestävä kehitys on osa yhteiskunnassa vallitsevaa arvomaailmaa. Sen keskeisenä tehtävänä on taata hyvinvoinnin edellytysten siirtyminen sukupolvelta toiselle. Näihin haasteisiin vastaaminen vaatii suuria ponnistuksia sekä yksittäisiltä valtioilta että kansainväliseltä yhteisöltä. Sosiaalisesti kestävä yhteiskunta hyväksyy erilaisuuden, niin kulttuurit kuin ihonvärin ja ihmisen yksilölliset ominaisuudet. Sosiaalisella kestävällä kehityksellä on suuri merkitys luodessa hyvää ilmapiiriä, koulussa, työssä ja kotona. Tasa-arvolla rakennetaan vahva perusta, eikä heikoimpia syrjitä. Koko ajan jatkuva väestönkasvu, köyhyys, ruoka- ja terveydenhuolto, sukupuolten välinen tasa-arvo sekä koulutuksen järjestäminen ovat maailmanlaajuisia sosiaalisen kestävyden haasteita, näillä on suuri vaikutus ekologiseen ja taloudelliseen kestävyteen. (Ympäristöministeriö 2009.)

Elinympäristöstä on luotava turvallinen. Sosiaalisia epäkohtia ovat mm. turvattomuuden tunne, syrjintä, syrjäytyminen sekä fyysinen ja psyykinen väkivalta. Näihin ongelmiin tulee puuttua ajoissa. Jokaisen on kannettava sosiaalinen vastuu ja puututtava epäkohtiin niitä havaitessa. Sosiaalinen kestävä kehitys vaatii toteutuakseen avoimuutta, verkostoitumista, yhteistoimintaa ja mahdollisuutta osallisuuteen eri elämänalueilla. Työ- ja koulumaailmassa sosiaalinen kestävyys näkyy ympäristön turvallisuutena, terveellisyytenä, viihtyisyytenä ja esteettömyytenä. (Korkeakoulujen Baltic 21 E verkosto 2008.)

5.2 Ekologinen kestävä kehitys

Ekologinen kestävä kehitys pohjautuu monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttämiseen sekä luonnonvarojen kestäväan käyttöön. Perusehtona on luonnonvarojen kuluttavan tuotannon ja kulutustapojen muutos. Uusiutumattomat luonnonvarat tulee säilyttää myös jälkipolvien käyttöön, eikä luonnon ekosysteemi saa häiriintyä. (Espoon palvelut 2006.) Luonnon köyhtyminen tarkoittaa sitä, kun luonnonvaroja, kuten puhdasta vettä ja ilmaa, polttopuita sekä tilaa käytetään nopeammin, kuin ne ehtivät uusiutua. Ilmastonmuutos on hyvä merkki siitä, ettei luonnonvarojen käyttö ole enää kestävällä pohjalla. (Wikipedia 2009).

Ekologinen kestävä kehitys liiketaloudessa määritellään siten, että sillä tavoitellaan mahdollisimman niukkaa kulutusta, tuotteiden pitkää elinkaarta, kestävyyttä sekä lyhyitä jakelureittejä. Lyhyet jakelureitit merkitsevät paikallisia raaka-aineita ja paikallista tuotantoa. Tuotteen pitkä elinikä pohjautuu käsityöllä valmistettuun, laadukkaaseen työhön, joka on tuetettu riistämättä tekijöitä. (Kyrö 2006, 15-16.)

5.3 Taloudellinen kestävä kehitys

Taloudellisen kestävä kehityksen pohjana on talouden tasainen kasvu. Se ei perustu velkaantumiselle tai varantojen liikkautumiseen. Kestävä taloudellinen kehitys on edellytys ekologiselle ja sosiaaliselle kestäville kehitykselle sekä kaikelle yhteiskunnan toiminnalle. Talouden kasvun ja ekologisen kestävä kehityksen välillä voidaan havaita ristiriita. (Wikipedia 2009.) Tuotannon jatkuva kasvaminen perustuu kysynnän kasvuun, massatuotantoon, tuotteiden lyhyeen elinikään sekä kansainvälisiin markkinoihin. Tämä tarkoittaa halpatyövoimaa, pitkiä kuljetusmatkoja ja heikkolaatuista tavaraa. Asiaa päältä päin tarkastellen voidaan todeta, että ekologinen kestävä kehitys on vastoin taloudellisia kestävä kehityksen periaatteita. Tällä estetään taloudellisen hyvinvoinnin edistämistä tehokkaasti. (Kyrö 2006, 15-16.)

Taloudellisen kasvun ideologiassa vastakkain ovat suuret kasvottomat organisaatiot ja yhdistykset sekä paikalliset toimijat. Keskustelua käyvät suuret järjestöt määräävät säännöt ympäristön huomioon ottamisesta, kun toisaalla on todellisuus pienyrityksistä. Suomen kansantaloudesta 86 % yrityksistä on alle viiden hengen yrityksiä, kun taas yli 50 hengen yrityksiä on vain 1 %. Globaalia keskustelua käy siis 1 % ja lokaalikeskustelua 86 %. Tässä keskustelussa painottuu suuryritysten toimintaideologia ja taloudellis-teknologinen ajattelu. Kaikkien tuotantopanosten osalta jakelutiet ovat pidentyneet ja kuljetusten aiheuttamat ympäristöhaitat lisääntyneet. Tämä tuotantopanosten tehoton käyttö ei näy hinnoissa. Näin ollen yritykset siirtävät toimintaansa kolmansiin maihin, joissa työ on halpaa ja tuotteet saadaan myyntiin halvemmalla. (Kyrö 2006, 15-16.)

6 Kestävä kehityksen kysely

Kestävä kehityksen kyselyn tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden tiedot ja asenteet kestävästä kehityksestä sekä mielipide Hyvinkään Laureassa omalla alalla tapahtuvasta opetuksesta. Kyselyyn valittiin mukaan sosiaali- ja terveystieteiden sekä liiketalouden toisen vuoden opiskelijat. Luonnonvara- ja ympäristöalalla opiskelevat agrologi- ja kestävä kehityksen opiskelijat jätettiin tietoisesti pois kohderyhmästä. Luonnonvara-alalla on opetettu keskimääräistä enemmän kestävä kehitystä, varsinkin kestävä kehityksen koulutusohjelma koostuu lähes pelkästään kestävä kehityksen opetuksesta. Tämän ajateltiin vääristävän tuloksia. Toisena vaikuttavana tekijänä katsottiin olevan luonnonvara-alan loppuminen Hyvinkään Lau-

reassa, sillä luonnonvara-ala siirtyy kokonaisuudessaan Hämeen ammattikorkeakouluun. Toisaalta olisi ollut mielenkiintoista ottaa luonnonvara-alan opiskelijat vertailuryhmäksi, jotta nähtäisiin koko oppilaitoksen tietotaidon kirjo.

Mukaan valituista koulutusaloista terveysalan opiskelijoille on opetettu kestävästä kehitystä sosiaalinen kestävyys - hankkeen tiimoilta. Lisäksi mukaan otettiin sosiaali- ja liiketalous alan opiskelijat, jolla haluttiin nähdä miten erilaisen koulutusalan opiskelijat olivat sisäistäneet kestävästä kehityksen periaatteet tai olivatko he mitenkään tietoisia asiasta tai arvomaailmaltaan kiinnostuneita ja kuinka kestävästä kehitystä on opetettu. Kaikilla koulutusaloilla opetetaan kestävästä kehitystä integroidusti muuhun opetukseen.

6.1 Kyselyn toteutus ja analysointi

Koko projekti aloitettiin keskittymällä kyselyyn. Aluksi pohdittiin kohderyhmää sekä kyselyrunkoa. Kyselyä suunniteltaessa pohdittiin, mitä halutaan saada selville. Määritimme aihealueiksi opiskelijoiden tiedot ja asenteet kestävästä kehityksestä sekä mielipiteen kestävästä kehityksen opetuksesta Hyvinkään Laureassa. Näillä haluttiin selvittää onko opiskelijoilla tietoa kestävästä kehityksestä ja miten he suhtautuvat aiheeseen. Ovatko he kiinnostuneita otta-
maan huomioon tulevaisuuden elinympäristön vai eläväkö vain hetkessä ja hakevat menestystä muulla tavalla? Laurean henkilökunta oli myös kiinnostunut kuulemaan opiskelijoiden mielipiteen opetuksesta. Onko opetusta ollut tarpeeksi, onko se ollut oikeanlaista ja tuleeko siitä olemaan hyötyä tulevaisuudessa omalla alalla? Opettajat halusivat kuulla uusia ehdotuksia opetukseen liittyen. Opiskelijoiden osallistavalla toiminnalla saataisiin aikaan sujuvampaa yhteistyötä sekä tunnetta siitä, että opiskelija voi vaikuttaa.

Kyselyn runko alkoi hahmottua ja se alkoi selvästi jakaantua kahteen osioon. Alussa kysyttiin opiskelijoiden taustatiedot: sukupuoli, ikä sekä koulutusohjelma. Taustatiedoista ei haluttu tehdä liian tarkkoja, sillä se vaikeuttaisi vertailua ja olisi osittain turhaakin. Lähinnä haluttiin selvittää onko kestävä kehitys tullut opetukseen suunnitellusti näkyviin opiskelijoiden keskuudessa, joten tarkempia tietoja ei tarvittu. Itse kyselystä tuli kaksisivuinen. Ensimmäisellä sivulla kysyttiin tiedot ja asenteet. Toisella selvitettiin kestävästä kehitykseen liittyvän opetuksen laatua ja määrää. Haluttiin selvittää, kokevatko opiskelijat opetuksen hyödylliseksi ja onko määrä sopiva.

Kyselyn ensimmäinen versio lähetettiin koehenkilöille testattavaksi. Testihenkilöiltä tuli hyvää ja rakentavaa palautetta. Kommentteja tuli muun muassa kysymysten muotoilusta, kyselyn pituudesta sekä kohderyhmän valinnasta. Varsinaista negatiivista palautetta ei tullut lainkaan, kaikki palaute oli rakentavaa ja auttoi eteenpäin kyselyn valmistelussa. Osa palautteesta tuli juuri sellaisista asioista, jotka olivat itseänikin askarruttaneet. Myös ohjaavilta opetta-

jilta Anne Virtaselta ja Aulikki Iijalta tuli palautetta. Lähinnä haluttiin lisää kysymyksiä ja joitakin sanoja tuli muuttaa toisiksi. Kyselyn lähettäminen koehenkilöille oli tärkeä kohta, sillä ulkopuolinen osaa arvioida työtä paljon objektiivisemmin.

Kysely oli tarkoitus tehdä E-lomaketta apuna käyttäen. Sähköpostilla lähetetyillä kyselyillä on ollut yleisesti suhteellisen heikko vastausprosentti. Näin ollen päätimme viedä kyselyn verkkoon ja opiskelijat täyttäsivät kyselyn tunnilla. Tällöin saataisiin paras vastausprosentti ja tuloksen luettavuus paranisi. Julkisesti tehtävään kyselyyn tuli vain saada lupa koululta. Sain luvan suullisesti jo etukäteen, mutta tein vielä lisäksi opinnäytetyön ohjeistuksen mukaisen lupa-anomuksen koulutusalan johtajalle Seija Paasovaaralle.

Luonnonvara- ja ympäristöalan koulutusassistentti Ulla-Maija Knuutti opasti E-lomakkeen teossa. E-lomake testattiin vielä ennen käyttöönottoa. Teimme pari harjoitusvastausta ja kaikki kohdat näyttivät toimivan oikein. Vastaukset näkyivät numeroina, joista sitten lopuksi tulisi tehdä yhteenveto raporttiin.

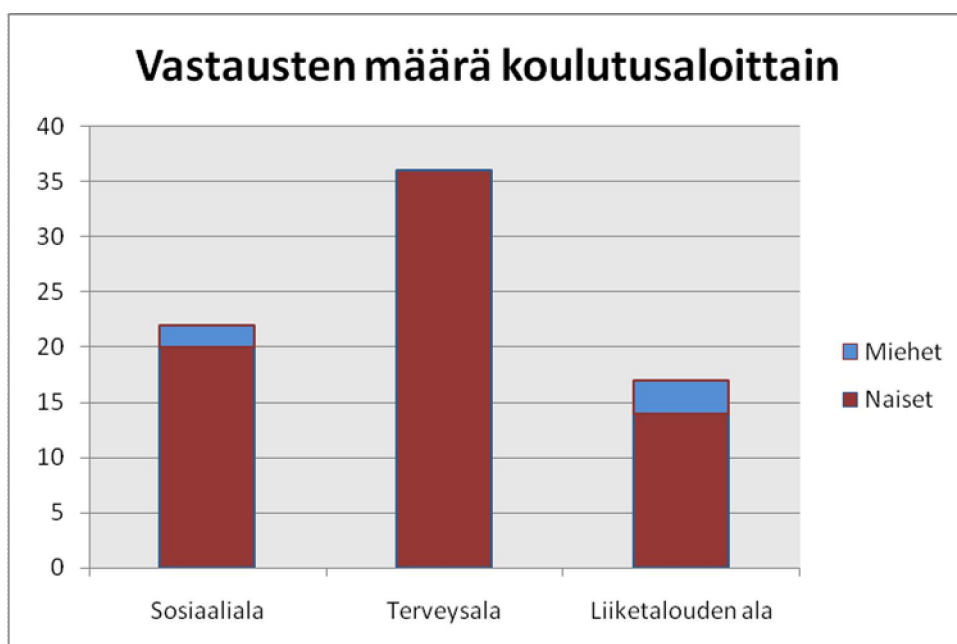
Vastausten analysointi tapahtui laskemalla yhteen kunkin koulutusalan vastaukset. Vastaukset taulukoitiin vastausta vastaavaa numeroa apuna käyttäen (Liite 2.). Täysin samaa mieltä - vastauksen arvo oli yksi ja täysin eri mieltä - vastauksen arvo 5. Muut vastaukset olivat tältä väliltä. Näin saatiin tarkat luvut kunkin kysymyksen kohdalle, kultakin koulutusosalta. Jos opiskelija oli jättänyt jonkin kohdan merkitsemättä, huomioitiin se numerona 3, eli en osaa sanoa. Näin vastaus oli mukana laskennassa, mutta ei muuttanut varsinaista tulosta. Kun vastausten lukumäärät oli saatu selville, ne vietiin Excel - taulukko-ohjelmaan ja tiedoista muodostettiin vaakapylväskuvat kysymyksittäin ja koulutusaloittain. Kuvioissa vastaukset näkyvät prosenttiosuuksina. Osuuksia on tällöin helppo verrata koulutusohjelmien välillä, vaikka vastaajia on ollut eri lukumäärä.

Opiskelijoiden vastaaminen kyselyyn (Liite 1.) sujui osittain hyvin. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijat saatiin vastaamaan kyselyyn hyvällä tuloksella. Terveysalan opiskelijat olivat viimeistä viikkoa koululla ennen harjoittelujaksoa. Heidät oli jaettu kahteen ryhmään ja sain molemmille ryhmille järjestettyä ajan vastaamiseen. Terveysalan opiskelijat olivat hyvin paikalla, joten vastausprosentti oli korkea ja näin ollen tulos luotettava. Sosiaalialan opiskelijoilla oli parhailaan harjoittelujakso menossa, mutta sattuivat kaikki olemaan käymässä koululla harjoittelun purkupäivänä. Näin ollen sosiaalialankin vastaukset ovat kattavia. Liiketalouden opiskelijoiden kanssa oli vaikeampaa. He olivat jakautuneet eri kursseille ja toisilla oli harjoitteluja parhailaan käynnissä. Pääsin erään ryhmän tunnille kertomaan kyselystä, mutta opiskelijoita ei ollut kuin muutama paikalla. Tämän lisäksi laitoin linkin sähköpostilla kaikille liiketalouden toisen vuoden opiskelijoille. Vastauksia tuli hieman lisää, mutta vastausprosentti jäi alhaiseksi.

6.2 Vastaajien taustatiedot

Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastasi 76 opiskelijaa. Heistä 22 oli sosiaalialan opiskelijoita, 36 terveydenhoitoalalta ja 17 liiketaloudenalalta (Kuva 1.). Yhdessä vastauksessa ei ollut määritetty koulutusohjelmaa lainkaan. Tämä jätettiin pois tuloksista. Sosiaalialan vastausprosentti oli 88, terveysalan 81 ja liiketaloudessa prosenttiluku jäi 23:een. Liiketalouden vastausprosentti jää siis alle kolmenkymmenen, jota pidetään luotettavuuden alarajana. Tämän lisäksi liiketalouden opiskelijat vastasivat vapaaehtoisesti sähköpostin kautta ja voimme olettaa, että aktiivisimmat ja aiheesta eniten kiinnostuneimmat vastasivat.

Kyselyyn vastanneiden ikä ja sukupuoli jakoutuivat seuraavasti. Sosiaalialalla valtaosa oli naisia, mutta joukossa oli myös kaksi miestä. Lähes kaikki vastaajista sijoittui ikäryhmään 21-25 vuotiaat. Kaksi vastaajista oli alle 21-vuotiaita sekä kaksi yli 31-vuotiaita. Terveystieteiden alalla vastanneista kaikki olivat naisia, heitä oli kaikista ikäryhmistä. Kuitenkin 63 % vastaajista oli 21-25-vuotiaita. Liiketalouden alalta 14 vastaajista oli naisia ja 3 miehiä. Liiketalouden opiskelijat sijoittuivat kaikki kahteen nuorimpaan ryhmään eli 18-20 ja 21-25-vuotiaat.

Kuva 1: Kyselyyn vastanneiden lukumäärä koulutusaloittain

7 Tulokset

Kyselyn ensimmäisessä osiossa haluttiin selvittää opiskelijoiden taustatiedot kestävästä kehityksestä ja kuinka he suhtautuvat aiheeseen. Toisessa osiossa pyrittiin selvittämään heidän mielipidettä kestävästä kehityksestä opetuksesta Hyvinkään Laureassa sekä sitä, miten kestävä kehitys toteutuu Hyvinkään toimipisteessä.

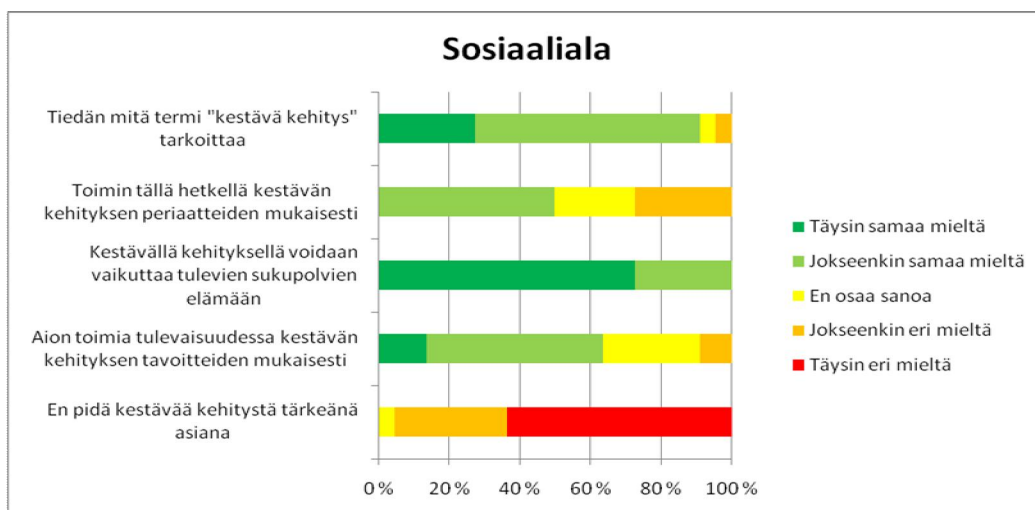
7.1 Tiedot ja asenteet

Ensimmäiset viisi kysymystä (taulukko 2,3 ja 4) selvittivät opiskelijoiden omaa arvomaailmaa ja käytäntöä. Ensimmäinen kysymys oli kaiken perusta ” tiedän mitä termi kestävä kehitys tarkoittaa”. Kaikilla koulutusaloilla arvioitiin omat tiedot joko hyviksi tai osittain hyviksi. Liiketalouden koulutusohjelman opiskelijoilla ei ollut lainkaan epäilyksiä omista tiedoistaan, kun taas sosiaalialalla 10 % ei joko osannut sanoa tai ei oikein tiennyt sanan merkitystä. Sanan merkitys oli siis suurimmalle osalle vastaajista selvä, mutta muutama epäilevä vastaaja mahtui joukkoon.

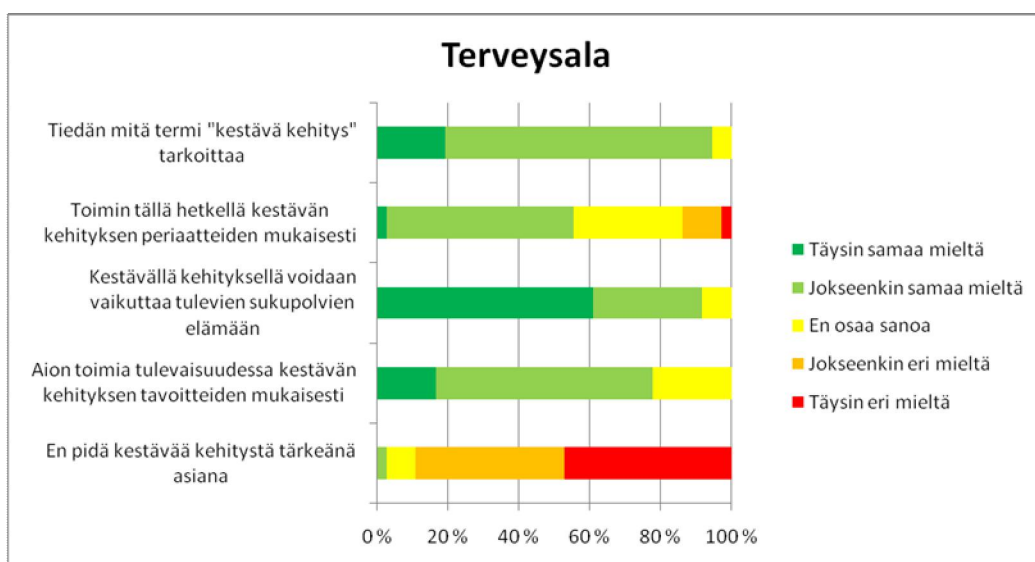
Kestävästä kehityksestä periaatteiden mukaan toimiminen ei sen sijaan enää ollut niin selvää. Keskimäärin vain 7 % vastaajista kertoi toimivansa täysin kestävästä kehityksestä periaatteiden mukaisesti. Osittain samaa mieltä oli sen sijaan lähes puolet kaikista vastaajista. Lopuista vastaajista puolet eivät osanneet sanoa tai olivat väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä.

Kaikilla koulutusaloilla uskottiin kestävästä kehityksestä periaatteiden mukaan toimimisen vaikuttavan tulevien sukupolvien oloihin myönteisesti. Kaikista vastaajista yli 60 % kertoi olevansa väittämän kanssa täysin samaa mieltä. Ja loputkin olivat osittain samaa mieltä. Vain liiketalouden opiskelijoista pieni osa oli väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä. Tulevaisuudessa jokaisesta ryhmästä reilu 10 % ilmoitti aikovansa toimia kestävästä kehityksestä tavoitteiden mukaisesti. Suurin osa ilmoitti toimivansa osittain ja yli 20 % ei osannut sanoa. Sosiaalialalla yli 60 % oli väittämän kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Paras tulos tuli liiketaloudesta, joista vain alle 20 % oli väittämän jokseenkin eri mieltä tai ei osannut sanoa. Sosiaali- ja terveysalalla kukaan ei ollut väittämän kanssa eri mieltä.

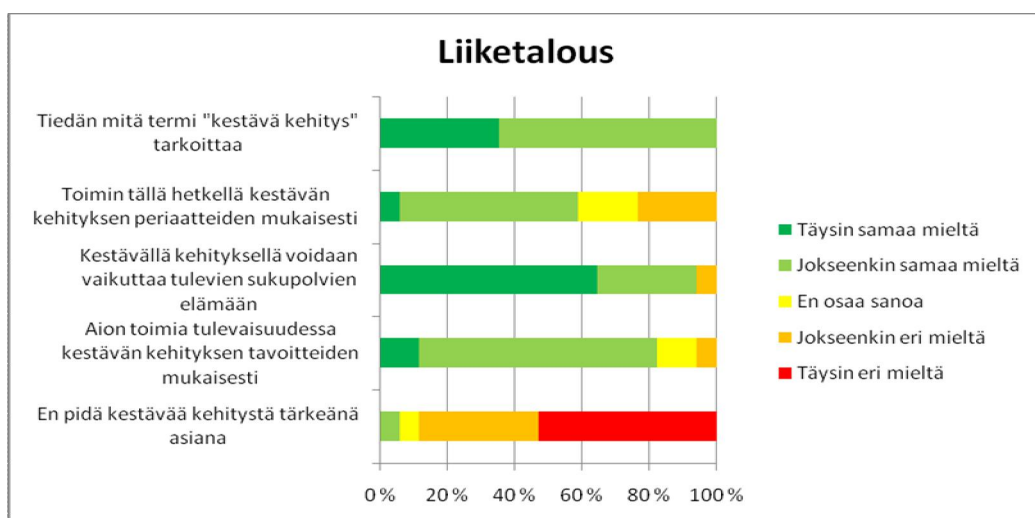
Viidennessä väittämässä haluttiin tietää opiskelijoiden mielipide, onko kestävä kehitys heidän mielestään tärkeä asia. Väittämään ”En pidä kestävästä kehityksestä tärkeänä asiana” yli 90 % opiskelijoista vastasi koulutusalaan riippumatta olevansa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Eli suurin osa piti kestävästä kehityksestä tärkeänä asiana. Sosiaalialan opiskelijat olivat myös ainoita, jotka eivät ilmoittaneet olevansa väittämän kanssa lainkaan samaa mieltä, eli kaikki pitivät kestävästä kehityksestä ainakin jossain määrin tärkeänä asiana. Vastaavasti terveysalalla ja liiketalouden alalla oli muutama henkilö, jotka olivat väittämän kanssa osittain samaa mieltä.

Kuva 2: Sosiaalialan opiskelijoiden asenteet kestävästä kehityksestä (n=22)

Kuva 3: Terveysalan opiskelijoiden asenteet kestävästä kehityksestä (n=36)

Kuva 4: Liiketalouden opiskelijoiden asenteet kestävästä kehityksestä (n=17)

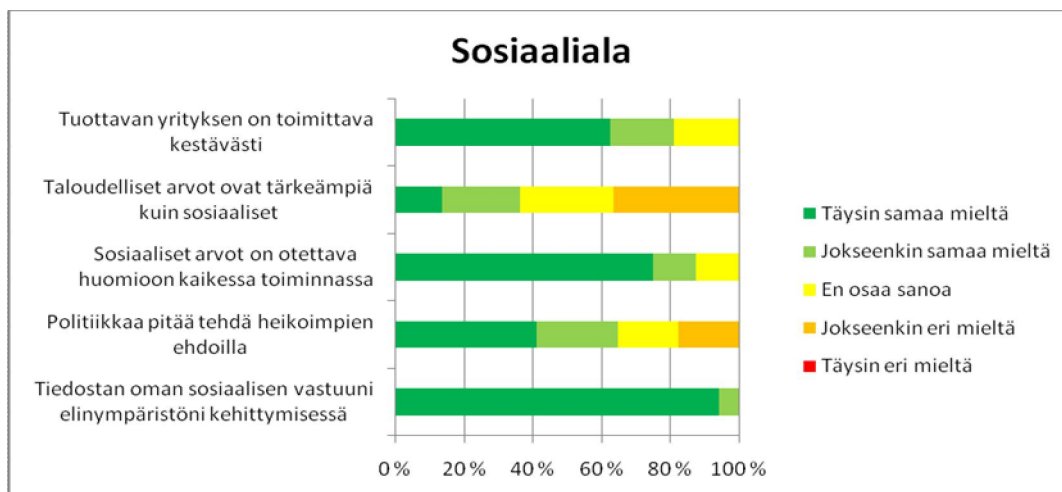
Seuraavissa viidessä väittämässä (Kuvat 5,6 ja 7) kysyttiin vastaajien asenteita taloudellista ja sosiaalista kestävästä kehitystä kohtaan. Ensimmäisen väittämän "tuottavan yrityksen on toimittava kestävästi" vastaukset olivat hyvin samansuuntaisia. 80 % kaikista vastaajista oli väittämän kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Sosiaalialan opiskelijoista yli 60 % oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä, liiketalouden 40 % ja terveysalan opiskelijoista enää 25 % oli väittämästä täysin samaa mieltä. Väittämästä jokseenkin eri mieltä oli ainoastaan liiketalouden ryhmässä.

Väittämä "taloudelliset arvot ovat tärkeämpiä kuin sosiaaliset" toi jo enemmän hajontaa. Kaikkein yksimielisimpiä olivat liiketalouden opiskelijat, joista 65 % oli jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Heistä reilu 20 % ei osannut sanoa ja vain 5 % oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä. Sosiaalialalla 10 % oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä ja 15 % jokseenkin samaa mieltä. Vain 35 % vastaajista oli jokseenkin eri mieltä. Terveysala oli ainoa, jolta 15 % vastaajista vastasi olevansa väittämän kanssa täysin eri mieltä. Lisäksi yli 40 % ilmoitti olevansa jokseenkin eri mieltä.

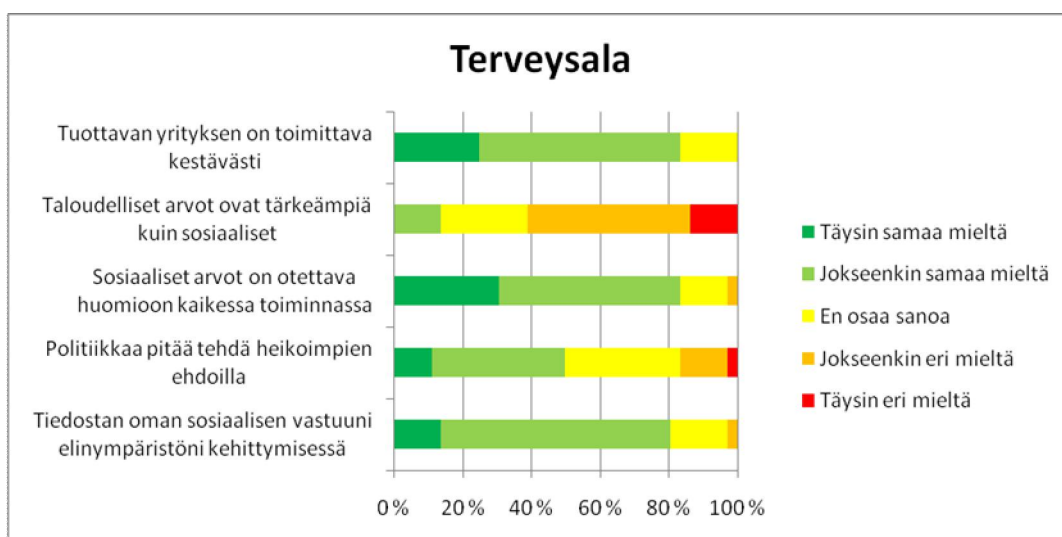
Taloudelliset arvot aiheuttivat paljon hajontaa, kun taas sosiaalisten arvojen kohdalla oltiin enemmän samaa mieltä. Kaikissa vastaajaryhmissä pidettiin sosiaalisten arvojen huomioimista tärkeänä asiana. Lähes 90 % kaikista vastaajista oli väittämän "sosiaaliset arvot on otettava huomioon kaikessa toiminnassa" kanssa joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Terveysala oli ainoa, jolta oltiin väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä. Tämäkin tulos jäi pariin prosenttiin.

Politiikkakysymys aiheutti opiskelijoille hämmennystä, sillä tähän väittämään saatiin vastauksia kaikista vastausluokista. "Politiikkaa pitää tehdä heikoimpien ehdoilla" - väite sai eniten kannatusta sosiaalialan opiskelijoiden joukossa. Eli vastaajista 65 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Terveysalan vastaukset olivat laidasta laitaan. Suuri osa, eli n. 40 % ei osannut sanoa. 45 % oli kuitenkin samaa tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Vain alle 20 % oli väittämän kanssa jokseenkin tai täysin eri mieltä. Liiketalouden opiskelijoista politiikkaa heikoimpien ehdoilla halusi tehdä enää 27 % ja 10 % ei pitänyt tätä näkökulmaa lainkaan tärkeänä.

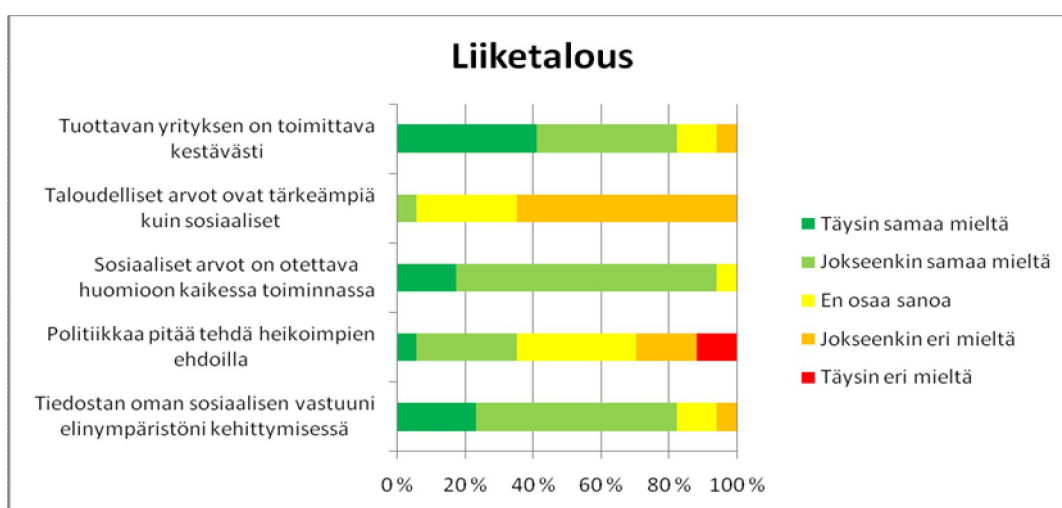
Oman sosiaalisen vastuunsa tunnusti tietävänsä suurin osa vastaajista. Sosiaalialalla kaikki olivat väittämän kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä, täysin samaa mieltä olevia oli yli 90 % vastaajista. Terveysalalla täysin samaa mieltä olevien osuus oli kuitenkin vain 10 %, mutta jokseenkin samaa mieltä olevia oli kuitenkin lähes 70 %. Liiketalouden puolella 82 % oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä, 10 % ei osannut sanoa ja 3 % oli jokseenkin eri mieltä.

Kuva 5: Sosiaalialan opiskelijoiden vastaukset kestävän kehityksen arvoista (n=22)

Kuva 6: Terveysalan opiskelijoiden vastaukset kestävän kehityksen arvoista (n=36)

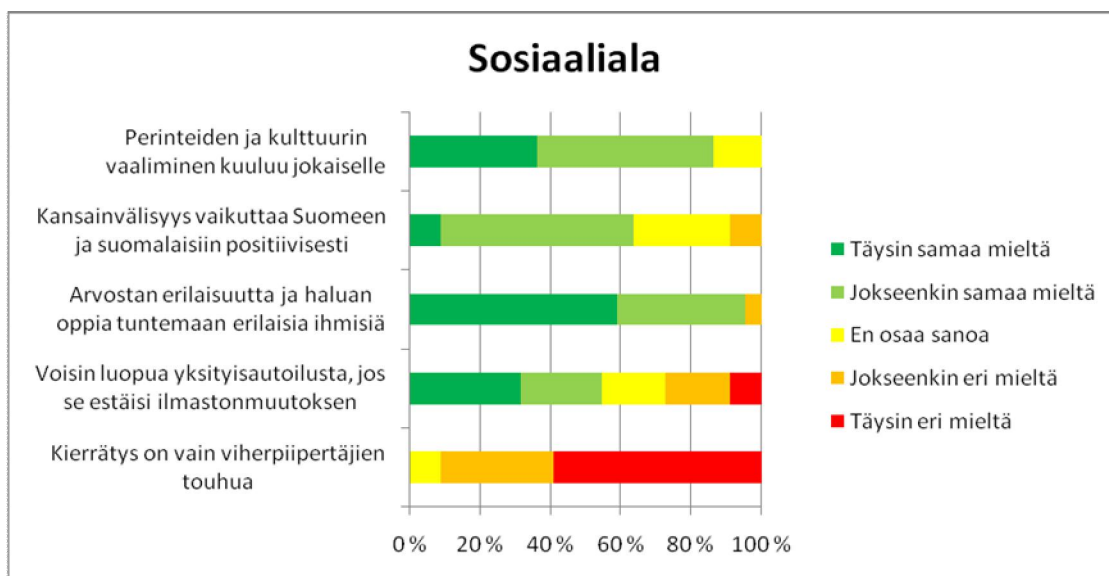
Kuva 7: Liiketalouden opiskelijoiden vastaukset kestävän kehityksen arvoista (n=17)

Kulttuuriseen ja ekologiseen kestäväan kehitykseen liittyvät vastaukset (Kuvat 8,9 ja 10) olivat lähes identtisiä lukuun ottamatta viimeistä väittämää. Kaikilla koulutusaloilla pidettiin perinteiden ja kulttuurin vaalimista jokaiselle kuuluvana velvollisuutena. Jokaisen alan vastauksista yli 80 % oli joko jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Liiketalouden ja sosiaalialan opiskelijoista ainoastaan reilu 10 % ei osannut sanoa, mutta kukaan ei ollut vastaan väittämää. Vain terveydenhoitoalalta löytyi alle 10 %:n joukko, joka oli jonkin verran eri mieltä väittämän kanssa.

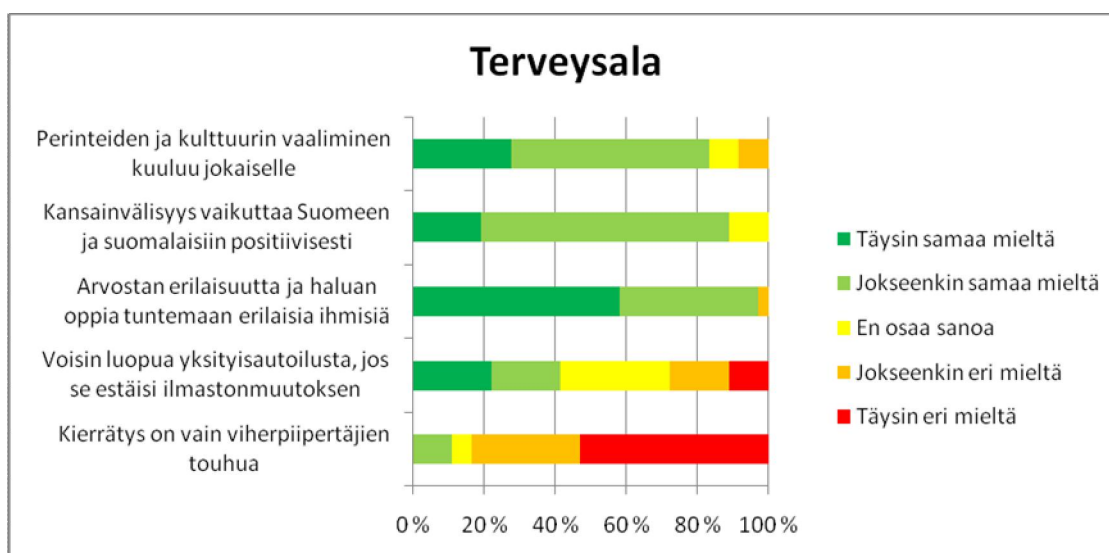
Kansainvälisyys nähtiin kaikissa ryhmissä myönteisenä asiana. Liiketalouden ja terveysalan opiskelijat olivat väittämän kanssa samaa mieltä yli 80 % osuudella. Sosiaalialallakin yli 60 % oli väittämän kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Joitakin epäilijöitä löytyi sekä sosiaali- että liiketalouden alalta. Väittämä "Arvostan erilaisuutta ja haluan oppia tuntemaan erilaisia ihmisiä" sai opiskelijat vastaamaan myönteisesti. Sosiaali- ja terveysalalla yli 90 % vastasi olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän. Liiketaloudessakin luku oli lähes saman verran. Kaikissa ryhmissä pari prosenttia oli kuitenkin jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa.

Yksityisautoilua koskeva väittämä "Voisin luopua yksityisautoilusta, jos se estäisi ilmastonmuutoksen" jakoi mielipiteitä. Kaikilla ryhmillä vastaukset olivat hyvin samankaltaisia, mutta ryhmän sisällä tapahtui hajontaa. Täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli sosiaalialalla 30 %, terveysalalla 22 % ja liiketalouden alalla melkein 30 % opiskelijoista. Täysin eri mieltä väittämän kanssa oli taas jokaiselta ryhmältä noin 10 % vastaajista.

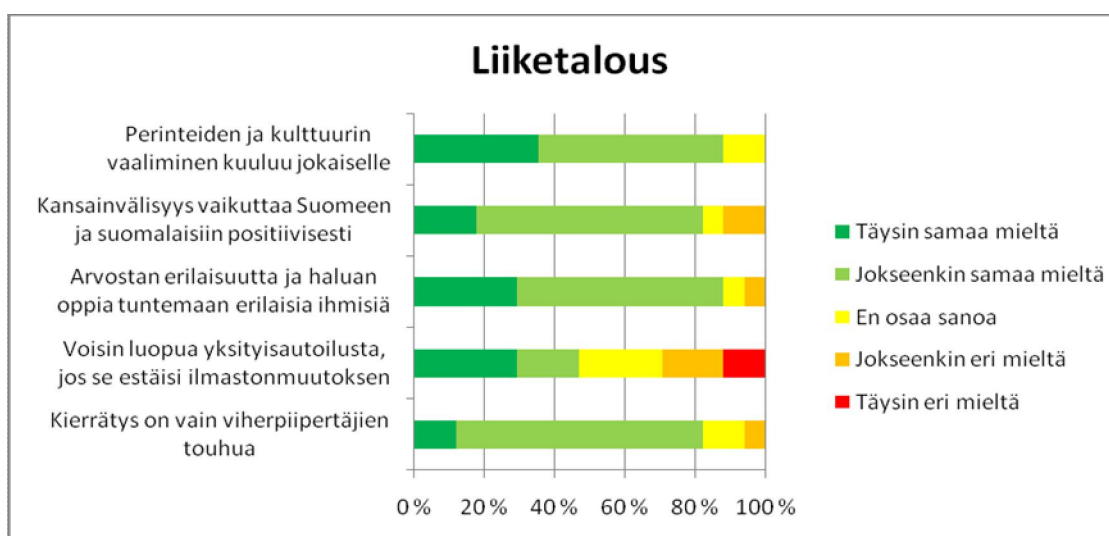
Autoilukysymyksen lisäksi ekologisia arvoja mittasi väittämä "Kierrätys on vain viherpiipertäjien touhua". Tässä kohdassa tuli eroja vastaajaryhmien välillä kaikista eniten. Sosiaalialalla kukaan ei ollut samaa mieltä väittämän kanssa, lähes 60 % oli täysin eri mieltä ja vajaa 30 % oli jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Terveysalalla reilu 20 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa ja yli 50 % oli asiasta täysin eri mieltä. Liiketalouden puolelta yli 80 % oli sitä mieltä, että kierrätys on täysin tai jokseenkin viherpiipertäjien touhua.

Kuva 8: Sosiaalialan opiskelijoiden mielipiteitä arvoista (n=22)

Kuva 9: Terveysalan opiskelijoiden mielipiteitä arvoista (n=36)

Kuva 10: Liiketalouden opiskelijoiden mielipiteitä arvoista (n=17)

7.2 Kestävän kehityksen opetus

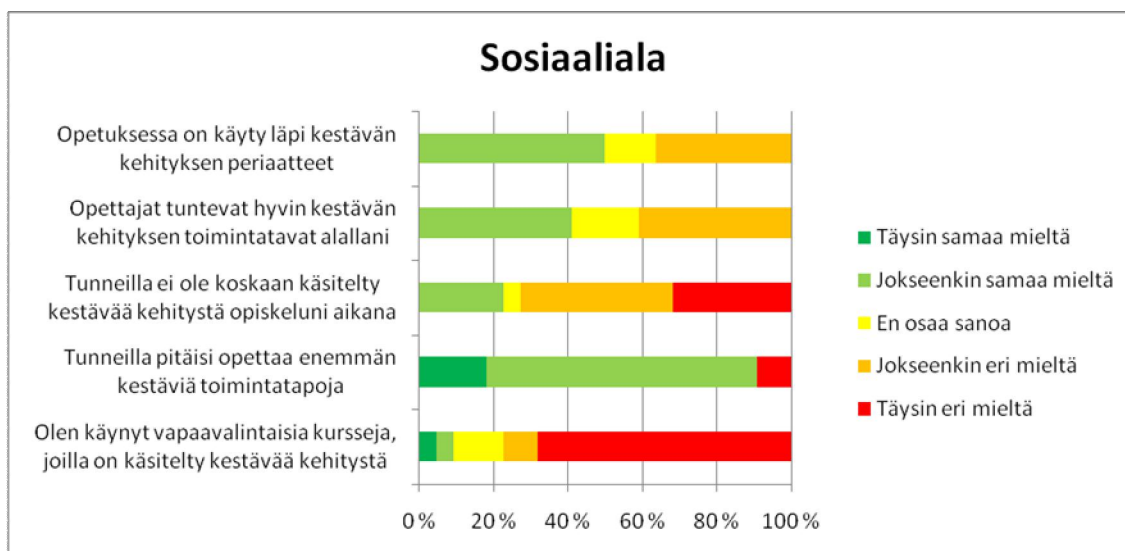
Ensimmäiset viisi kysymystä (Kuvat 11, 12 ja 13) selvittivät opiskelijan mielipidettä opetuksesta. Väittämä ”Opetuksessa on käyty läpi kestävän kehityksen periaatteet” jakoi sosiaali- ja liiketalouden alan opiskelijat kahteen ryhmään. Toiset olivat väittämästä osittain samaa mieltä ja toiset osittain eri mieltä. Sosiaalialalla puolet vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä, reilu 10 % ei osannut sanoa ja kolmannes jokseenkin eri mieltä. Liiketalouden opiskelijoista 55 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, 10 % ei osannut sanoa ja noin 30 % jokseenkin eri mieltä. Terveysalalla lähes 80 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä, eli katsoi kestävän kehityksen periaatteita käydyksi opetuksessa, 10 % oli jokseenkin eri mieltä.

Opiskelijoiden mielestä heitä opettavat opettajat tuntevat jokseenkin hyvin kestävän kehityksen mukaiset toimintatavat heidän alallaan. Miltään ryhmältä ei tullut täysin eri mieltä olevaa vastausta. Sosiaalialan opiskelijoista oli väitteen kanssa jokseenkin samaa mieltä 40 %, 20 % ei osannut sanoa mielipidettään ja 40 % oli jokseenkin eri mieltä. Terveysalalla 60 % vastaajista oli sitä mieltä, että opettajat osaavat hyvin kestävän kehitykset toimintatavat opettamallaan alalla, yli 30 % ei kuitenkaan osannut sanoa ja vain alle 10 % oli jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Liiketalouden opiskelijat olivat hyvin samoilla linjoilla sosiaalialan opiskelijoiden kanssa väittämästä. Jokseenkin samaa mieltä oli hieman yli 40 % vastaajista, 30 % ei osannut sanoa ja noin 25 % oli jokseenkin eri mieltä.

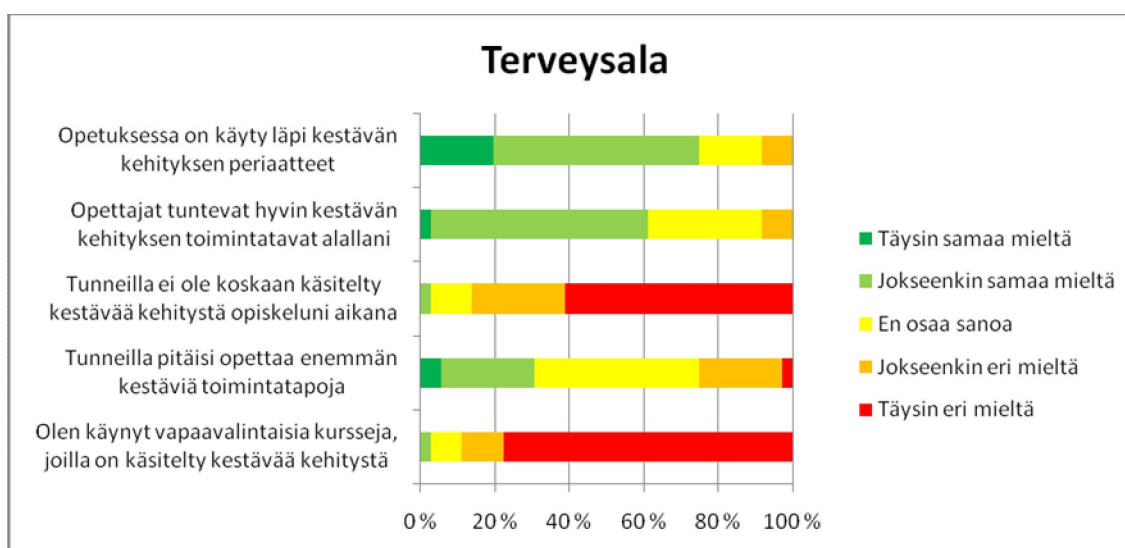
Kolmannen väittämän ”Tunneilla ei ole koskaan käsitelty kestävää kehitystä opiskeluni aikana” kohdalla oli hajontaa. Sosiaalialalla yli 70 % vastaajista oli väitteen kanssa jokseenkin tai täysin eri mieltä ja terveysalalla luku oli jo yli 80 %. Liiketalouden puolella väitteen kanssa eri mieltä olevia oli noin 40 % vastauksista. Väitteen kanssa samaa mieltä olevia opiskelijoita oli sosiaali- ja liiketalouden alalla hieman yli 20 %, kun taas terveysalalla vain pari.

Väittämä ”Tunneilla pitäisi opettaa enemmän kestäviä toimintatapoja” sai eriasteista kannatusta. Sosiaalialan opiskelijoista 90 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä ja vain 10 % oli täysin eri mieltä. Terveysalalla vain 30 % vastaajista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä, yli 40 % ei osannut ottaa kantaa asiaan ja jokseenkin tai täysin eri mieltä olevia oli reilu 20 %. Liiketalouden puolella jokseenkin tai täysin samaa mieltä olevia oli reilu 40 %, 20 % ei osannut sanoa ja jokseenkin eri mieltä oli lähes 30 % vastaajista.

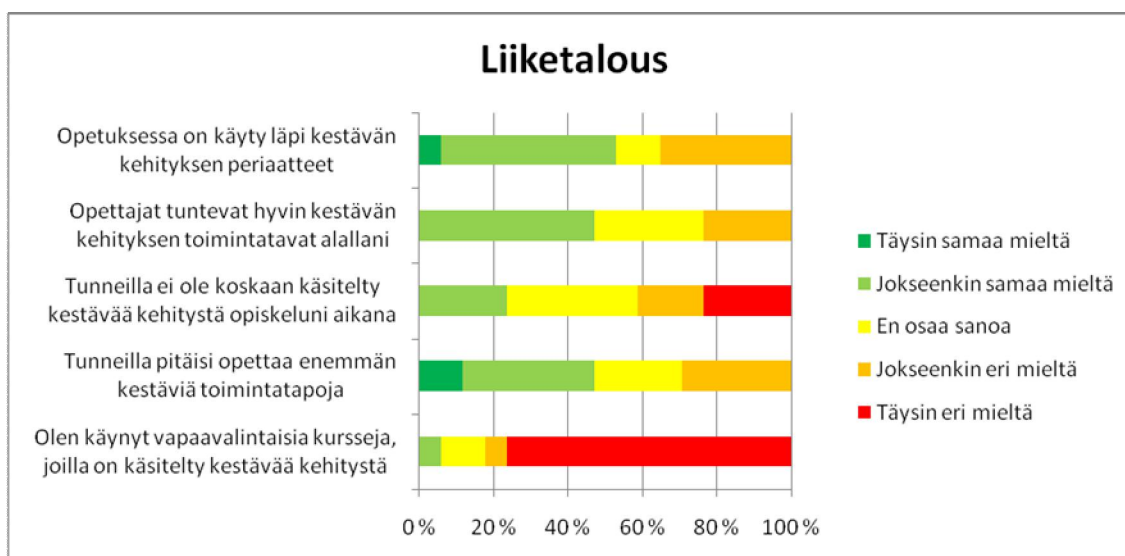
Viimeinen väittämä oli ”Olen käynyt vapaavalintaisia kursseja, joilla on käsitelty kestävää kehitystä”. Jokaisella koulutuslallalla lähes 80 % vastaajista oli täysin eri mieltä, eli neljä viidestä opiskelijoista ei ollut käynyt vapaavalintaisia kursseja. Vastaavasti kaikilla koulutusaloilla vain muutama prosentti ilmoitti osallistuneensa vapaavalintaisille kursseille, joilla on opetettu kestävää kehitystä.

Kuva 11: Sosiaalialan opiskelijoiden mielipiteet opetuksen määrästä (n=22)

Kuva 12: Terveysalan opiskelijoiden mielipiteet opetuksen määrästä (n=36)

Kuva 13: Liiketalouden opiskelijoiden mielipiteet opetuksen määrästä (n=17)

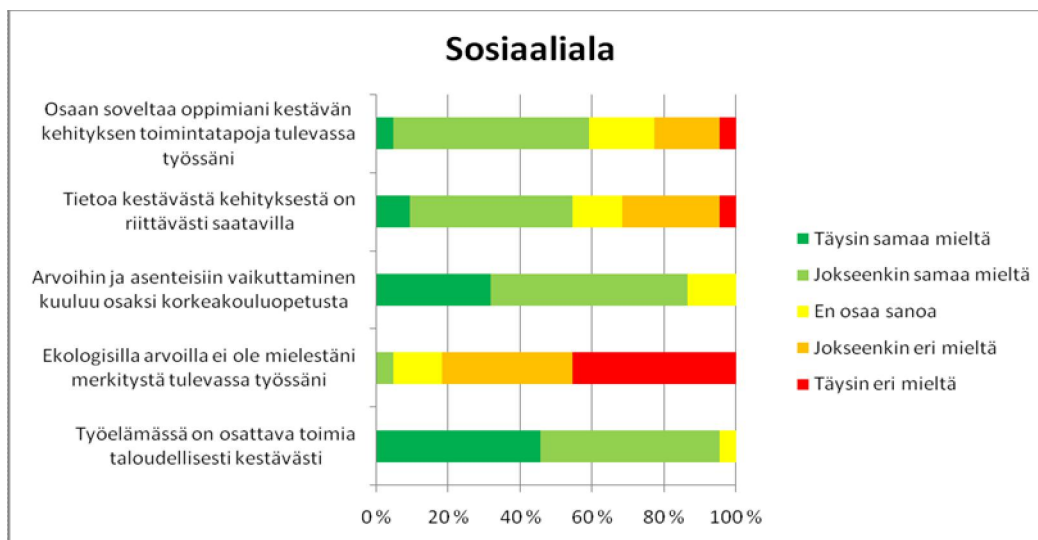
Toisen osion viisi seuraavaa kysymystä (Kuvat 14, 15 ja 16) perustuivat lähinnä opittujen tietojen ja taitojen hyödyntämiseen työelämässä. Ensimmäisessä kysymyksessä haluttiin selvittää, uskoko opiskelija osaavansa käyttää oppimiaan kestävä kehityksen toimintatapoja tulevassa työssään. Tähän vastaukset olivat hyvin samankaltaisia. Jokaisesta ryhmästä vain muutama prosentti oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Kuitenkin jokseenkin samaa mieltä oli jokaisessa ryhmässä yli puolet, eli lähes 60 % vastaajista. Liiketaloudessa tämä luku oli jopa yli 60 %. Sosiaalialalla lähes 20 % ei osannut sanoa, toiset 20 % oli jokseenkin eri mieltä ja vain alle 5 % oli täysin eri mieltä väittämän kanssa. Terveysalalla epävarmojen osuus oli lähes 30 %, jolloin täysin tai osittain erimieltä olevien osuus jäi yhteensä alle 5 %:in. Liiketalouden opiskelijoista kukaan ei ollut täysin eri mieltä väittämän kanssa, mutta osittain olijoita oli noin 5 %, kun taas 20 % ei osannut sanoa.

Kestävään kehitykseen liittyvää tietoa on saatavilla kaikkien ryhmien mielestä hyvin. Sosiaalialalla väittämän kanssa samaa mieltä oli yli 50 %, terveysalalta yli 60 % ja liiketalouden alalta 70 %. Sosiaalialalla lähes 30 % oli kuitenkin väittämän kanssa jokseenkin eri mieltä. Terveysalalla vastaava luku oli vain 1-2 %:n luokkaa. Liiketalouden alalla tämä luku oli 5 %. Vain sosiaali- ja terveysalalla muutama vastasi olevansa täysin eri mieltä väittämän kanssa.

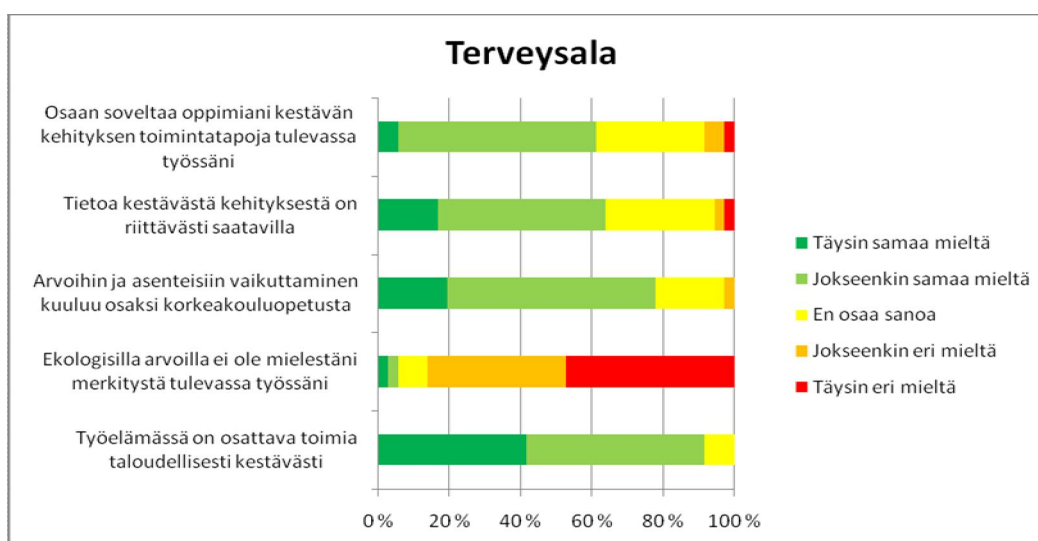
Opiskelijoista valtaosan mielestä arvoihin ja asenteisiin vaikuttaminen kuuluu ammattikorkeakoulun tehtäviin. Sosiaalialalta lähes 90 % oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Liiketaloudessa sama luku oli 80 % ja terveysalallakin hieman alle 80 %. Sosiaalialalla kukaan ei ollut eri mieltä, terveysalalla vain 2 % ilmoitti olevansa jokseenkin eri mieltä ja liiketalouden alalla hieman yli 10 %.

Väittäjä ”Ekologisilla arvoilla ei ole mielestäni merkitystä tulevassa työssäni” sai sosiaali- ja terveysalan opiskelijat vastaamaan hyvin samankaltaisesti. Sosiaali- ja terveysalalla yli 40 % vastaajista oli väittämän kanssa täysin eri mieltä. Liiketalouden opiskelijoista vain noin 10 % oli asiasta täysin eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä oli sosiaali- ja terveysalan opiskelijoista 40 %, kun liiketalouden opiskelijoista näin ajatteli 60 % vastaajista. Jokasella koulutuslalla samaa mieltä olevien määrä oli lähes sama, eli vain muutaman prosentin verran.

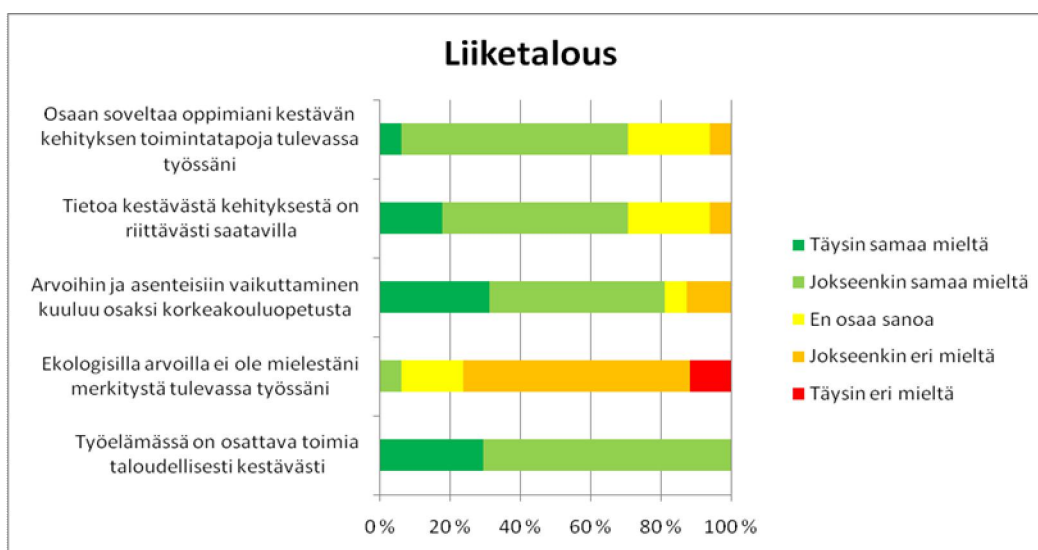
Viimeinen väittäjä ”Työelämässä on osattava toimia taloudellisesti kestävästi”, sai yksimieliset vastaukset. Liiketalouden alalla kaikki vastasivat olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Sosiaali- ja terveysalalla vastaukset olivat muuten samankaltaisia, mutta niillä oli mukana myös muutama ”en osaa sanoa”-vastausta. Kaiken kaikkiaan täysin samaa mieltä sosiaalialalla oli noin 45 %, terveysalalla 42 % ja liiketalouden alalla 30 %.

Kuva 14: Sosiaalialan opiskelijoiden mielipiteet opetuksen sisällöstä (n=22)

Kuva 15: Terveysalan opiskelijoiden mielipiteet opetuksen sisällöstä (n=36)

Kuva 16: Liiketalouden opiskelijoiden mielipiteet opetuksen sisällöstä (n=17)

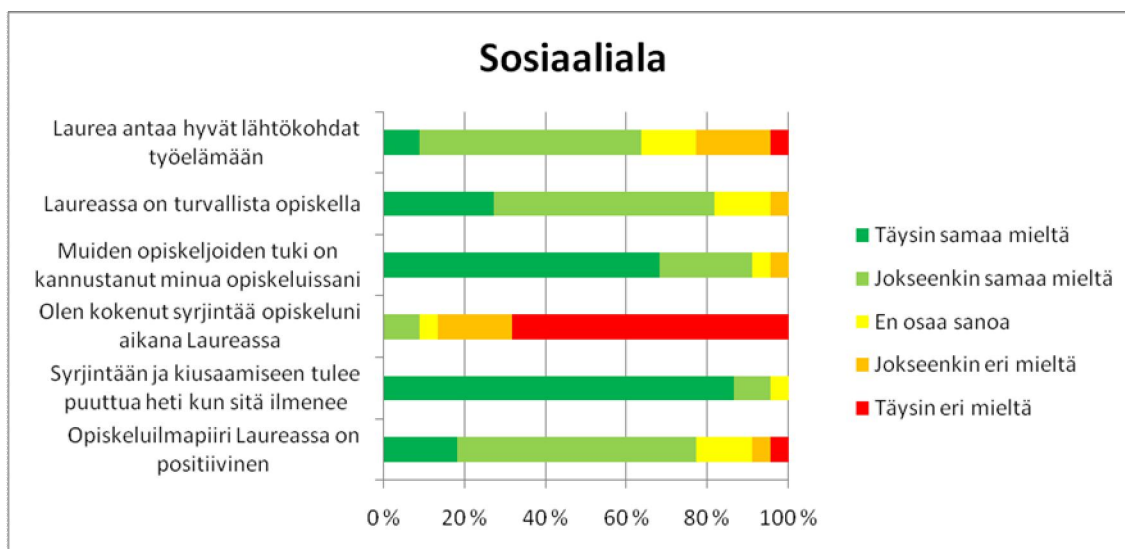
Arviot opiskelusta ja opiskeluilmapiiristä on jaettu seuraaviin kuuteen kohtaan (Kuvat 17, 18 ja 19). Ensimmäisessä kohdassa "Laurea antaa hyvät lähtökohdat työelämään" kaikissa ryhmissä yli 60 % vastasi olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä asiasta. Täysin samaa mieltä olevien osuus oli kuitenkin vain 5-12 %:n välillä. Jokseenkin tai täysin erimieltä olevien osuus sosiaalialalla sekä liiketalouden puolella oli noin 20 %. Terveysalalla tämä luku oli hieman yli 10 %.

Suurin osa vastaajista tuntee Laureassa opiskelun olevan turvallista. Noin 80 % vastaajista oli väittämän "Laureassa on turvallista opiskella" kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Sosiaalialalla vain 5 % ja liiketalouden opiskelijoista alle 10 % oli jokseenkin eri mieltä. Terveysalan opiskelijoista hieman yli 10 prosenttia oli jokseenkin tai täysin eri mieltä.

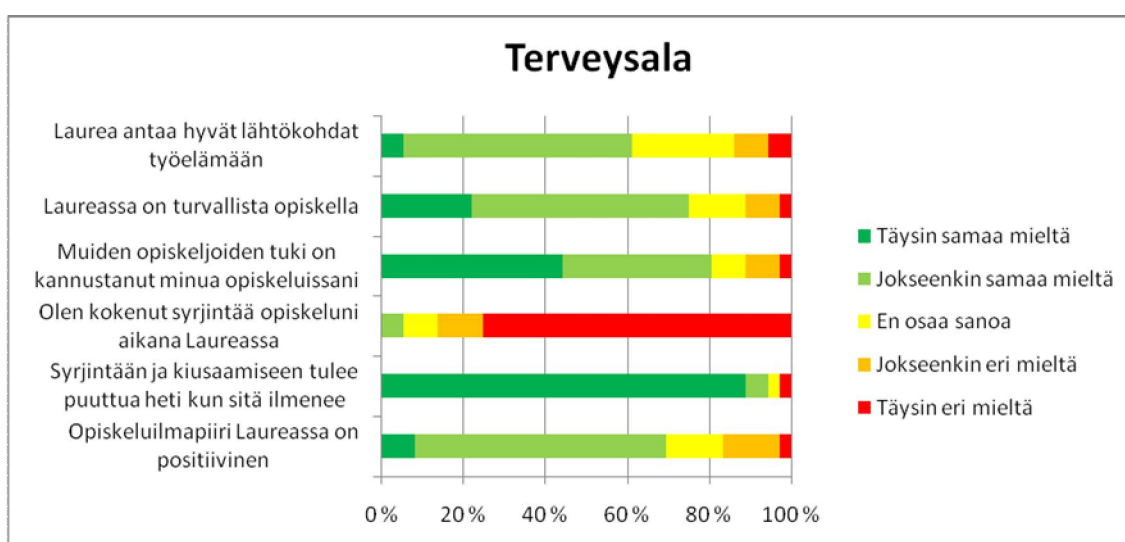
Muiden opiskelijoiden tukea pidetään hyvin tärkeänä, sillä noin 80 % vastaajista oli kokenut, että toisten tuki oli kannustanut opiskeluissa. Sosiaalialalla vain noin 5 % oli jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa, terveysalalla jokseenkin eri mieltä olevia oli noin 7 % ja täysin eri mieltä olevia noin 3 %. Liiketalouden puolella jokseenkin eri mieltä oli reilu 10 % vastaajista. Syrjintää opiskeluaikana oli tuntenut kokeneensa vain muutama prosentti vastaajista. Väittämään "Olen kokenut syrjintää opiskeluni aikana Laureassa" vastasi olevansa täysin eri mieltä sosiaalialalla melkein 70 %, terveysalalla yli 70 % ja liiketalouden alalla melkein 60 %. Jokseenkin eri mieltä olevien osuus oli sosiaalialalla noin 20 %, terveysalalla 10 % ja liiketalouden alalla 30 %. Opiskelijoita, jotka eivät osanneet sanoa, oli kaikissa ryhmissä 5-10 %.

Kaikilla koulutusaloilla oltiin yksimielisiä siitä, että syrjintään ja kiusaamiseen tulee puuttua heti kun sitä esiintyy. Liiketalouden puolella kaikki vastaukset olivat joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Täysin samaa mieltä olevia oli hieman päälle 60 %. Sosiaalialalla täysin samaa mieltä olevien osuus oli lähes 90 %. Terveysalalla päästiin suunnilleen samaan lukuun. Sosiaali- ja terveysaloilla oli muutama opiskelija, jotka eivät osanneet sanoa.

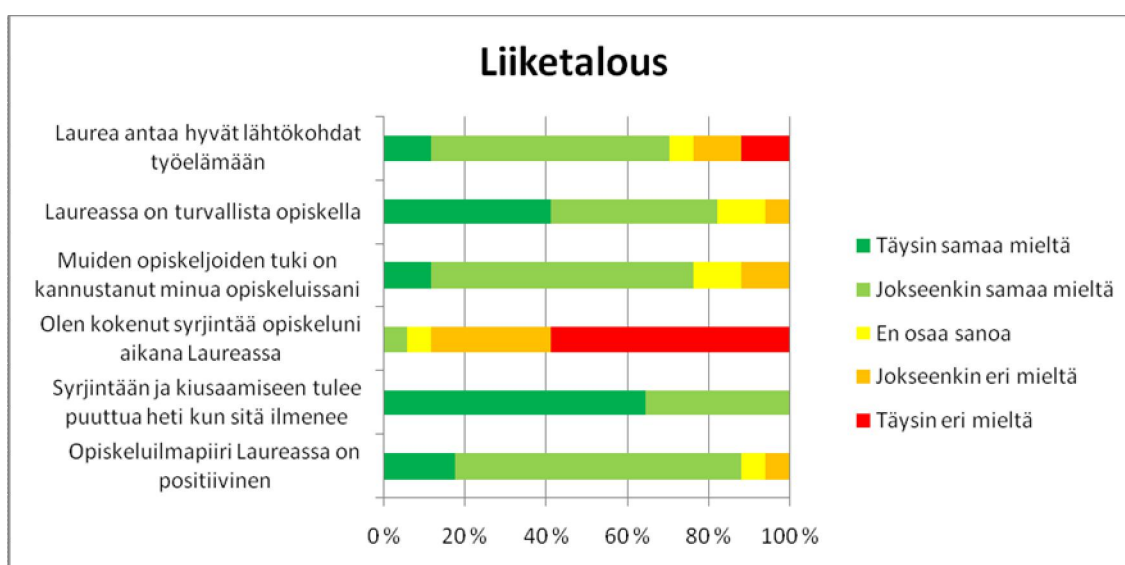
Viimeinen väittämä "Opiskeluilmapiiri Laureassa on positiivinen" sai yleisesti hyväksyvät vastaukset. Sosiaalialalla noin 75 % oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Terveysalalla noin 70 % opiskelijoista piti ilmapiiriä positiivisena. Liiketalouden alalla lähes 90 % oli täysin tai osittain samaa mieltä väittämän kanssa. Jokseenkin tai täysin eri mieltä olevia oli kaikilla aloilla. Terveysalalla heitä oli eniten, eli melkein 20 %, sosiaalialalla 10 % ja liiketaloudessa reilu 5 %.

Kuva 17: Sosiaalialan opiskelijoiden arvio opiskelusta Laureassa (n=22)

Kuva 18: Terveysalan opiskelijoiden arvio opiskelusta Laureassa (n=36)

Kuva 19: Liiketalouden opiskelijoiden arvio opiskelusta Laureassa (n=17)

Kyselyn loppuun oli laitettu vielä kaksi avointa kysymystä, jotta opiskelija saisi kertoa suhteestaan kestäväan kehitykseen ja opiskeluun Laureassa omin sanoin. Ensimmäinen kysymys ”Oma suhteesi kestäväan kehitykseen” antoi monenlaisia vastauksia (Liite 3.). Opiskelijat kertoivat mm. omista toimistaan kestävan kehityksen periaatteiden mukaisesti. Moni kertoi kierrättävänsä, käyttävän energiaa säästeliäästi ja kulkevan julkisilla kulkuneuvoilla. Useimmat myöntävät voivansa toimia paremmin ja toiset taas tietävät asiat, mutta eivät ole noudattaneet niitä. Monella olisi tahtoa tehdä enemmän, mutta se vain on jäänyt.

Toinen kysymys oli ”Kuinka kestäväa kehitystä tulisi opettaa Laureassa?” (Liite 4.). Kysymyksellä haluttiin saada käsitystä opiskelijoiden mielipiteestä nykyisestä opetuksesta sekä saada uusia ideoita tulevaa opetusta ajatellen. Opiskelijoiden mielipide on tässä kohtaa tärkeä, sillä opetustapa ja läpikäytävät asiat vaikuttavat opiskelijoiden motivaatioon. Jos opiskelija saa opetuksesta irti sen, mitä on tullut hakemaan, on enemmän mielenkiintoa istua tunneilla.

Opiskelijat toivoivat, että termi ”kestävä kehitys” avattaisiin tunneilla paremmin. Aiheeseen liittyväa käsitteistöä käytäisiin läpi ja siitä puhuttaisiin enemmän alakohtaisesti. Moni toivoi juuri oman alan esimerkkejä ja konkreetista opetusta, esim. terveysalan opiskelija kirjoitti ”meille hoitoalalla sinne kuuluvien jätteen kierrätystä ja taloudellista kestäväa kehitystä hoitovälineiden tilaamisessa...”. Kestävan kehityksen opetusta toivottiin selvästi enemmän ja mahdollisia valinnaisia toivottiin myös. Aihetta pidetään tärkeänä ja kiinnostusta olisi oppia enemmän

8 Tulosten yhteenveto

Yhteenvetona kyselystä voi tehdä sellaisen johtopäätöksen, että Hyvinkään Laurean opiskelijat ovat hyvin tietoisia kestävan kehityksen periaatteista. Merkittävää eroa koulutusalojen välillä ei ole.

Talouteen liittyvissä kysymyksissä havaittiin eroja. Väite ”Taloudelliset arvot ovat tärkeämpiä kuin sosiaaliset” osoitti, ettei voi ennalta tehdä mitään johtopäätöksiä. Sosiaalialan opiskelijat olivat väitteen kanssa enemmän samaa mieltä, kun taas liiketalouden opiskelijat enemmän eri mieltä. Voisiko olla mahdollista, että sosiaalialan opiskelijat voisivat ajatella, ettei mikään toimi, ellei ole rahaa? Tämä on vain kirjoittajan pohdintaa, mutta muuta järkeväa selitystä tälle ilmiölle ei ole. Ristiriidassa edellisen väittämän kanssa oli politiikkaan liittyvä väittäjä, ”Politiikka pitää tehdä heikoimpien ehdoilla”. Tässä arvomaailmat kääntyivät täysin ylösalaisin verratessa aikaisempaan väitteeseen. Sosiaalialan opiskelijat olivat eniten samaa mieltä ja liiketalouden opiskelijat vähiten samaa mieltä.

Ekologista kestävyyttä testaava kysymys toi taas eroja esiin. Väite ”Kierrätys on vain viherpiipertäjien touhua” toi esiin eron liiketalouden ja muiden alojen kesken. Liiketaloudessa pyritään keksimään uutta ja lisäämään myyntiä, kun taas muilla aloilla pyritään säästöihin. Liiketalouden opiskelijoista neljä viidestä oli väittämän kanssa samaa mieltä, kuin muissa ryhmissä ei kukaan tai joka kymmenes oli väitteen kanssa jokseenkin samaa mieltä.

Opetusta koskeissa kysymyksissä näkyi toivottuja tuloksia, mm. kohdassa, jossa oli väittämä ”Tunneilla ei ole koskaan käsitelty kestävästä kehityksestä opiskeluni aikana”. Tässä nousi esiin terveysalan tietoinen kestävä kehityksen pääkäsitteiden avaus. Terveysalan opiskelijoista selvästi useampi oli tietoinen kestävä kehityksen opetuksesta muihin ryhmiin verrattuna. Myös väite ”Opetuksessa on käyty läpi kestävä kehityksen periaatteet” sai vastauksissa näkymään eroja. Tästä voimme vetää sen johtopäätöksen, että opiskelijat ovat sisäistäneet heille opetetun kestävä kehityksen opetuksen. Sosiaalialan opiskelijat olivat kuitenkin sitä mieltä, että kestäviä toimintatapoja tulisi opettaa enemmän. Vapaavalintaisia kursseja aiheeseen liittyen ei kuitenkaan juuri kukaan ollut käynyt.

Opiskelijat tunsivat osaavansa soveltaa oppimiaan kestävä kehityksen asioita jokseenkin hyvin työelämässä. Tietoa aiheesta saa suhteellisen hyvin ja arvojen ja asenteiden opettaminen kuuluu heidän mielestään korkeakoulun tehtäviin. Kaikki ryhmät pitivät ekologisia arvoja tärkeinä tulevassa työssään, vain liiketalouden opiskelijat olivat hieman enemmän eri mieltä kuin muut ryhmät.

Opiskelu Hyvinkään Laureassa oli vastaajien mielestä turvallista ja Laurea tarjoaa hyvät lähtökohdat työelämän. Harva Laurealainen on joutunut kokemaan syrjintää tai epäoikeudenmukaista kohtelua koulussa. Eli syrjintää kokeneita löytyy, vaikka joukko onkin suhteellisen pieni. Muiden opiskelijoiden tuki koetaan tärkeäksi ja se kannustaa opiskelijoita eteenpäin opiskeluissa. Keskimäärin neljä viidestä vastaajasta pitää opiskeluilmapiiriä Hyvinkään Laureassa hyvänä.

9 Kehittämisehdotuksia

Kestävä kehityksen opetukseen liittyviä kehitysehdotuksia olisi muun muassa järjestää kullekin koulutusosalalle oma kestävä kehityksen opintojakso, sillä pelkkä integrointi ei näytä tuovan selkeää kestävä kehityksen tietoutta. Opetuksessa käytäisiin alkuun läpi peruskäsitteet. Näin opiskelija hahmottaisi asian ja kun alku on selvä, olisi siitä helppo jatkaa eteenpäin. Käsitteistön jälkeen perehdyttäisiin kunkin alan omaan teoriaan. Teoriaosuudessa kerrottaisiin konkreettisia asioita, joihin työelämässä tulee törmäämään. Opiskelijat kaipaavat juuri sitä itselle tärkeää asiaa. Näin opetukseen on helpompi samaistua ja asia jää helpommin mie-

leen. Opetuksessa tulee ottaa huomioon kaikki pääperiaatteet ja löytää kultakin alalta sopivat esimerkit jokaiselle periaatteelle.

Avoimissa vastauksissa opiskelijat toivoivat lisää kestäväan kehitykseen liittyviä vapaavalintaisia opintojaksoja. Pakollisten jaksojen lisäksi olisi hyvä tarjota mahdollisuutta syventää omaa tietouttaan. Opiskelijoiden toiveet painottivat oman alan konkreettista opetusta. Tämä olisi-kin hyvä aihe kestäväan kehityksen valinnaiselle opintojaksolle. Jaksolla käytäisiin läpi kunkin alan oleellisia asioita, kuten kierrätykseen, talouteen ja ihmisten välisiin kontakteihin liittyen. Nostettaisiin esiin kestäväan kehityksen pääkohdat ja avattaisiin ne käytännön esimerkeiksi.

Uusien ideoiden lisäksi kannattaa jatkaa vanhaa hyväksi havaittua toimintaa. Kyselyn perusteella voitiin havaita, että työpajojen toiminta on ollut hyödyllistä ja kannattavaa. Työpaja-toimintaa kannattaakin jatkaa ja lisätä siihen erilaisia työelämäprojekteja. Projekteissa pääsisi tekemisiin oman alan työelämän kanssa. Tällä tavoin opiskelija näkisi käytännössä, miten koulussa opittuja taitoja voi hyödyntää tulevaisuudessa. Työelämään liittyen olisi tärkeää, että alan ammattilainen tulisi kertomaan opiskelijoille arjesta työpaikalla ja työpaikan käytännöistä kestäväan kehitykseen liittyen. Tämä antaisi opiskelijalle hyvän näkökulman siitä, mitä koulussa kannattaa opiskella ja mihin satsata.

10 Oma arvio työstä

Tämä projekti oli yksinkertainen, mutta antoisa. Tutkimusmuotoinen opinnäytetyö oli haastava, eikä yhtä oikeaa vastausta ollut olemassa. Projektissa oli omat haasteensa, joista kuitenkin selvisin kohtalaisen vähin vammoin. Projekti aloitettiin helmikuussa 2009 ja työn oli tarkoitus valmistua toukokuussa. Aikataulu on ollut tiukka, mutta siitä on selvitty juuri ja juuri.

Kaiken kaikkiaan työn teko oli haastavaa ja opettavaista. Oman mausteensa toi tiukka aikataulu, joka osittain hankaloitti joidenkin asioiden toteutusta, mutta toisaalta oli hyvä eteenpäin potkija. Työn haastavin osuus oli kyselyn laatiminen. Jotta kyselystä saataisiin sellainen, että vastauksista oli jotain hyötyä, siihen piti paneutua hyvin. Kyselyn laatiminen olisi ehkä ollut helpompaa tehdä parityöskentelynä. Monessa kohdassa olisin toivonut toisen henkilön mielipidettä, esim. jonkin kysymyksen muotoilussa. Lisäksi kysymysten keksiminen voisi olla tuottavampaa kahden ihmisen ns. "aivoriihessä", jolloin kumpikin ruokkisi toisen ideoita ja näin saataisiin monipuolisempia kysymyksiä. E-lomakkeen teko oli aika yksinkertaista. Kun sen on kerran tehnyt, osaa sen tehdä toistekin.

Vastausten taulukointi ja analysointi oli haastavaa. Kysymyksiä oli paljon ja ne oli saatava parhaalla mahdollisella tavalla taulukoitua vastausten kera. Oli vaikea päästä vauhtiin ja löytää vastauksista oleelliset eroavaisuudet sekä yhtäläisyydet. Hetkittäin sai miettiä, mikä ilmaisumuoto olisi järkevin. Päädyin laittamaan viisi kysymystä per taulukko ja jokaiselta koulutusosalta oman taulukon. Näin sain kolme samanlaista kuvaa allekkain ja vertailu oli helpompaa. Yhdellä silmäyksellä näki, jos joissakin taulukoissa oli selkeitä eroja. Mielestäni tämä ilmaisuasu oli melko onnistunut. Analysoinnin hankaluus oli kysymysten runsaus. Piti pohtia, analysoinko kaikki kysymykset yksitellen vai ryhmänä. Pyrin vastaamaan jokaiseen väittämään yksitellen ja muodostin niistä omat kappaleet. Näin analysointi ei ollut pelkkää numeroita ja luettavuus säilyi.

Jossakin vaiheessa epätoivo valtasi mielen ja luovuttaminen oli lähellä. Joustavien ja kannustavien opettajien ansioista loppupuristus kuitenkin onnistui. Suurin asia, jonka tekisin toisin, olisi aikataulu. Asetin aikataulun tietoisesti tiukaksi. Halusin valmistua keväällä. Toisaalta kyselystä olisi saanut enemmän irti, kun olisi ollut enemmän aikaa paneutua vastauksiin. Lisäksi nyt liiketalouden koulutusohjelma jäi vähälle huomiolle huonon ajankohdan vuoksi. Jos kyselyn olisi suorittanut aikaisemmin keväällä, olisi opiskelijoita ollut enemmän paikalla ja vastauksista olisi saatu kattavampia. Myös omat henkilökohtaiset asiat vaikuttivat työn tekkoon. Aikataulun venytyksellä olisi näistäkin selvitty. Jouduin välillä kirjoittamaan työtä pitkälti yli puolen yön, eikä tämä ole välttämättä paras tilanne tuotetun tekstin kannalta. Jos siis tekisin työn uudelleen, varaisin sille enemmän aikaa.

Opin tämän opinnäytetyön teon aikana paljon itsestäni ja työskentelytavoistani. Tulevaisuudessa tulen asettamaan itselleni realistiset tavoitteet ja aikataulut. Tämän kaltaisissa projekteissa taustatiedoilla ja hyvällä alkuvalmistelulla saa aikaan paremman työn. Ei kannata pitää alussa liikaa kiirettä, vaan keskittyä oleelliseen. Kuten talon rakentamisessakin, perustan pitää olla tukeva, jotta talosta tulee vahva. Sama pätee opinnäytetyöhönkin.

11 Lopuksi

Projekti alkoi helmikuussa 2009 taustatietojen keräämisellä ja kysymysten laatimisella. Kyselyn suunnittelu ja muodostaminen sujui yhdessä opettajien ja muutaman tukihenkilön kanssa. Kysymykset onnistuivat hyvin ja niillä saatiin selvitettyä haluttavia asioita. Kyselyn toteutus onnistui sosiaali- ja terveysalan kohdalla suunnitelmien mukaisesti. Liiketalouden opiskelijoiden vähäinen vastausprosentti oli valitettavaa. Kyselyn tekeminen E-lomakemuotoon ja opiskelijoiden vastaaminen oppituntien aikana oli hyvä ratkaisu. Näin vastauksia saatiin suuremmalla todennäköisyydellä kuin kyselyn lähettäminen vain sähköpostina, jolloin projektin epäonnistuminen olisi ollut mahdollista. Nyt saatiin kahdelta koulutusosalta hyvä osallistumisprosentti ja vastauksia voidaan pitää luotettavina.

Teoriaosuudessa käsiteltiin projektin taustaa, kestävän kehityksen opetusta ammattikorkeakoulussa ja kestävän kehityksen ohjelmaa Hyvinkään Laureassa. Kestävän kehityksen termit ovat oleellinen osa kestävää kehitystä ja nämä käytiin läpi heti alussa, jotta lukija saisi käsityksen aiheesta kokonaisuudessaan. Myös Hyvinkään toimipisteessä käynnissä oleva sosiaalisen kestävän kehityksen - hanke on merkittävä osa koulutusta. Sosiaalisen kestävän kehityksen - hankkeessa opetuksen määrää oli lisätty mm. tarjoamalla opiskelijoille kestävän kehityksen työpajoja, aiheeseen liittyviä essee-tehtäviä ja mahdollisuutta tehdä opinnäytetyö kestävään kehitykseen liittyen. Tätä hankkeen kohderyhmänä ovat olleet terveysalan toisen vuoden opiskelijat. Hankkeen vaikutuksia haluttiin selvittää ja siksi tehtiin kysely hankkeen kohderyhmälle sekä kahdelle vertailuryhmälle.

Kyselyllä haluttiin saada selville, oliko kyseisellä hankkeella ollut vaikutusta opiskelijoiden tietoisuuteen ja asenteisiin kestävän kehityksen saralla. Kolmen eri koulutusalan opiskelijat vastasivat kyselyyn. Eri koulutusalojen välillä ei havaittu suurempia eroja asenteiden ja pohjatietojen suhteen. Kestävän kehityksen koulutukseen ja opetukseen Hyvinkään Laureassa sen sijaan tuli joitakin eroavaisuuksia. Sosiaalisen kestävän kehityksen - hankkeeseen osallistuneet opiskelijat olivat useammin sitä mieltä, että kestävää kehitystä oli opetettu tunneilla. Vastaavasti muilla aloilla toivottiin kestävän kehityksen opetuksen lisäämistä.

Opinnäytetyön kirjoittaminen ja kyselyn analysointi etenivät pääpiirteittäin aikataulun mukaisesti. Suurempia vastoinkäymisiä projektin aikana ei ollut. Kyselyllä saavutettiin halutut tulokset ja niiden hyödyntäminen jatkossa on mahdollista. Kyselytulosten perusteella voidaan olettaa opiskelijoiden olevan suhteellisen tyytyväisiä käynnissä olevaan hankkeeseen ja tähän perustuen voisi kuvitella hankkeen olevan jatkossakin kannattava. Palautteen perusteella opetukseen voisi lisätä käytännön läheisiä esimerkkejä kultakin alalta. Kestävän kehityksen opetusta toivottiin lisää esimerkiksi vapaavalintaisien kurssien muodossa.

Lähteet

Painetut julkaisut

Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa. Baltic 21E - ohjelman toimeenpano sekä kansallinen strategia YK:n kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen vuosikymmentä (2005-2014) varten. Opetusministeriö työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:6. Yliopistopaino.

Korkeakoulujen Baltic 21 E verkosto 2008. Päivitetty hanke-esitys. Laurea AMK: Hyvinkää.

Kyrö, P. 2006. Yrittäjyys, talous ja kestävä kehitys. Saarijärven Offset Oy.

Nousiainen, L. & Piekkari, U. 2005. Opetusministeriön julkaisuja, 2005:19. Osallistuva oppilas - yhteisöllinen koulu. Oppilaskunnan ohjaavan opettajan opas. Yliopistopaino.

Åhlberg, M. 2006. Kestävästä kehityksestä edistävän kasvatuksen teoreettisesta perustasta. Teoksessa Kaivola, T. & Rohweder, L. (toim.) Korkeakouluopetus kestäväksi. Opas YK:n kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen vuosikymmentä varten. Helsinki: Yliopistopaino, 28-29.

Elektroniset julkaisut

Espoon palvelut 2006. Viitattu 21.4.2009.

<http://www.espool.fi/default.asp?path=1;28;11866;11703;23258;11855;11859;12657;12684>

Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa/Baltic 21E - ohjelma. Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa -työryhmän ehdotus ohjelman käynnistysuunnitelmaksi. Opetusministeriön työryhmämuistio 2002. Viitattu 24.4.2009.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2002/liitteet/opm_469_36_02keke_Baltic21E.pdf?lang=fi

Laurean opintopas 2007. Viitattu 26.5.2009.

<http://opinto.laurea.fi/opas/opas.asp?opetussuunnitelmaID=30&kieli=fin&lan=fin>

Ulkoasiainministeriö 2006. Viitattu 21.4.2009.

<http://www.formin.fi/public/default.aspx?nodeid=32099&contentlan=1&culture=fi-FI>

Virtanen, A. 2008. Kestävän kehityksen ohjelma. Hyvinkään Laurea. Viitattu 28.5.2009.

<http://markkinointi.laurea.fi/julkaisut/d/d03.pdf>

Wikipedia 2009. Viitattu 21.4.2009.

http://fi.wikipedia.org/wiki/Kest%C3%A4v%C3%A4_kehitys

Ympäristöministeriö 2009. Mitä on kestävä kehitys. Viitattu 28.5.2009.

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=316643&lan=FI>

Julkaisemattomat lähteet

Hankepäivitys 2009. Sosiaalinen kestävyys hankkeen raportti Novialle Hyvinkään Laureasta.

Tallennus Laurean verkossa osoitteessa T:\T_Hyvinkaa\kestävä kehitys\Sosiaalinen kestävyys\Hankehakemukset\Hankepaivitys 20.1.2009

Kuvat

Kuva 1: Kyselyyn vastanneiden lukumäärä koulutusaloittain	14
Kuva 2: Sosiaali-alan opiskelijoiden asenteet kestävästä kehityksestä (n=22)	16
Kuva 3: Terveystieteiden opiskelijoiden asenteet kestävästä kehityksestä (n=36)	16
Kuva 4: Liiketalouden opiskelijoiden asenteet kestävästä kehityksestä (n=17)	16
Kuva 5: Sosiaali-alan opiskelijoiden vastaukset kestävästä kehityksen arvoista (n=22)	18
Kuva 6: Terveystieteiden opiskelijoiden vastaukset kestävästä kehityksen arvoista (n=36)....	18
Kuva 7: Liiketalouden opiskelijoiden vastaukset kestävästä kehityksen arvoista (n=17)..	18
Kuva 8: Sosiaali-alan opiskelijoiden mielipiteitä arvoista (n=22)	20
Kuva 9: Terveystieteiden opiskelijoiden mielipiteitä arvoista (n=36)	20
Kuva 10: Liiketalouden opiskelijoiden mielipiteitä arvoista (n=17)	20
Kuva 11: Sosiaali-alan opiskelijoiden mielipiteet opetuksen määrästä (n=22)	22
Kuva 12: Terveystieteiden opiskelijoiden mielipiteet opetuksen määrästä (n=36)	22
Kuva 13: Liiketalouden opiskelijoiden mielipiteet opetuksen määrästä (n=17)	22
Kuva 14: Sosiaali-alan opiskelijoiden mielipiteet opetuksen sisällöstä (n=22)	24
Kuva 15: Terveystieteiden opiskelijoiden mielipiteet opetuksen sisällöstä (n=36)	24
Kuva 16: Liiketalouden opiskelijoiden mielipiteet opetuksen sisällöstä (n=17)	24
Kuva 17: Sosiaali-alan opiskelijoiden arvio opiskelusta Laureassa (n=22)	26
Kuva 18: Terveystieteiden opiskelijoiden arvio opiskelusta Laureassa (n=36)	26
Kuva 19: Liiketalouden opiskelijoiden arvio opiskelusta Laureassa (n=17)	26

Liitteet

- Liite 1 Kyselytutkimuksen kysymykset opiskelijoille
- Liite 2 Tulokset taulukkomuodossa
- Liite 3 Opiskelijoiden mielipide omasta suhteestaan kestäväan kehitykseen
- Liite 4 Opiskelijoiden arvio kestävan kehityksen opetuksesta Hyvinkään Laureassa

Kyselytutkimuksen kysymykset opiskelijoille

1. Tiedän mitä termi "kestävä kehitys" tarkoittaa
2. Toimin tällä hetkellä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti
3. Kestävällä kehityksellä voidaan vaikuttaa tulevien sukupolvien elämään
4. Aion toimia tulevaisuudessa kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti
5. En pidä kestävästä kehityksestä tärkeänä asiana
6. Tuottavan yrityksen on toimittava kestävästi
7. Taloudelliset arvot ovat tärkeämpiä kuin sosiaaliset
8. Sosiaaliset arvot on otettava huomioon kaikessa toiminnassa
9. Poliitiikkaa pitää tehdä heikoimpien ehdoilla
10. Tiedostan oman sosiaalisen vastuuni elinympäristöni kehittymisessä
11. Perinteiden ja kulttuurin vaaliminen kuuluu jokaiselle
12. Kansainvälisyys vaikuttaa Suomeen ja suomalaisiin positiivisesti
13. Arvostan erilaisuutta ja haluan oppia tuntemaan erilaisia ihmisiä
14. Voisin luopua yksityisautoilusta, jos se estäisi ilmastonmuutoksen
15. Kierrätys on vain viherpiipertäjien touhua
16. Opetuksessa on käyty läpi kestävän kehityksen periaatteet
17. Opettajat tuntevat hyvin kestävän kehityksen toimintatavat alallani
18. Tunneilla ei ole koskaan käsitelty kestävästä kehityksestä opiskeluni aikana
19. Tunneilla pitäisi opettaa enemmän kestäviä toimintatapoja
20. Olen käynyt vapaavalintaisia kursseja, joilla on käsitelty kestävästä kehityksestä
21. Osaan soveltaa oppimiani kestävän kehityksen toimintatapoja tulevassa työssäni
22. Tietoa kestävästä kehityksestä on riittävästi saatavilla
23. Arvoihin ja asenteisiin vaikuttaminen kuuluu osaksi korkeakouluopetusta
24. Ekologisilla arvoilla ei ole mielestäni merkitystä tulevassa työssäni
25. Työelämässä on osattava toimia taloudellisesti kestävästi
26. Laurea antaa hyvät lähtökohdat työelämään
27. Laureassa on turvallista opiskella
28. Muiden opiskelijoiden tuki on kannustanut minua opiskeluissani
29. Olen kokenut syrjintää opiskeluni aikana Laureassa
30. Syrjintään ja kiusaamiseen tulee puuttua heti kun sitä ilmenee
31. Opiskeluilmapiiiri Laureassa on positiivinen
32. Oma suhteeni kestävästä kehityksestä
33. Kuinka kestävästä kehityksestä tulisi opettaa Laureassa

Liite 2

Kysymysten numerot vastaavat seuraavan sivun taulukossa olevia ylimmän rivin numeroita.

Koulutusalan numeroiden selitteet:

0 = Koulutusala ei merkitty

1 = Sosiaaliala

2 = Terveysala

3 = Liiketalouden ala

Opiskelijoiden mielipide omasta suhteestaan kestäväan kehitykseen

- Olen käynyt kestäväan kehityksen kurssin ja osallistunut keke päivään. Kotonani pyrin lajittelemaan ja ajan vain pakollisia ajoja omalla autolla.
- Tärkeä asia!!
- En ole aiemmin asiaa miettinyt, kierrätystä harrastan ja pyrin säästämään luontoa
- Toteutan elämässäni kestäväa kehitystä, mutta paljon olisi vielä asiassa opittavaa ja kehitettäväa.
- En osaa juurikaan sanoa omaa suhtautumistani kestäväan kehitykseen.
- Pidän kestäväan kehityksen periaatteita hyvin tärkeänä tulevaisuutta ajatellen. Pyrin toimimaan niin vapaa-ajalla kuin työelämässäkin kestäväan kehityksen periaatteiden mukaisesti.
- Noudatan kestäväan kehityksen periaatteita kotona mahdollisuuksien mukaan, samoin työelämässä.
- No en osaa sen tarkemmin sanoa kuin että kierrätän ja katson vähän mitä ostan.
- Osaan kierrättää ja toimia harkitusti, pitää luontoa puhtaana etc
- Yritän omassa toiminnassani ottaa huomioon kestäväan kehityksen ja toimia sen mukaan.
- Yritän ottaa kestäväan kehityksen huomioon omassa arjessani.
- No pyrin säästämään energiaa esim. käyttämällä valoja vähän. sekä kierrättämällä. En myöskään ajele autolla, mikäli ei ole aivan pakko
- Pyrin elämään tiettyjen arvojen mukaan ja toimimaan niin, että se on ilmastolle ja ympäristölle hyväksi.
- Pyrin kotona ja opiskeluideni ohella kierrättämään jätteeni siten, kuin se asuinalueellani on mahdollista.
- Itse pyrin kierrättämään mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi pohdin työssäni sitä miten paljon jokin tuote kustantaa ja mitä voisin parantaa joitain asioita omassa opiskelupaidassani ja työssäni.
- Tärkeä asia johon tarvitaan suurien teollisuusmaiden sitoutumista.
- Kestävä kehitys on erittäin lähellä sydäntäni. Tärkeä asia.
- Ei ole järkeväa kuluttaa turhaan.
- Pyrin elämään kestäväan kehityksen periaatteiden mukaisesti, esim. kierrättämällä, lajittelemalla, ottamalla ympäristön huomioon ja suosimalla julkisia kulkuneuvoja.

- Mikäli kestävä kehitys tarkoittaa omasta autosta ja lihan syönnistä luopumista, en ole kovinkaan läheisessä suhteessa kestävään kehitykseen. Omassa taloyhtiössäni ei ole myöskään mahdollisuutta kierrättää jätteitä.
- Mukana oltu joissain jutuissa, mutta ei kovin vahvaa suhdetta.
- Osittain positiivinen ja osittain negatiivinen. Vaihtelee.
- Onhan se ympäristöasioiden kannalta hyvä asia...
- Pyrin tekemään oman osani asioiden eteen vaikka se pieneltä ja mitättömältä tuntuisikin.
- Pyrin kierrättämään ja toimimaan kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti
- no jaa, tuleehan ne maitopurkit kierrätettyä...
- Kestäväen kehityksen pääperiaatteet hallussa, mutta jotenkin en tunne vielä omaavani valmiuksia toimia niiden mukaisesti
- Tiedän mielestäni kestävästä kehityksestä edelleen liian vähän. Ennen korkeakouluopiskelujeni alkamista en miettinyt näitä asioita juuri lainkaan. Ainakin tällä hetkellä pohdin ratkaisujani kestäväen kehityksen kannalta, vaikken aina toimikaan sen mukaisesti.
- Kierrättämiseen ja ekologisuuteen pyrin niin vapaa-ajalla kuin työpaikallani, niissä puitteissa kuin se on mahdollista. Ongelmaksi usein osoittautuu juuri näiden puitteiden vähäisyys. Eli yksinkertaisesti ei ole mahdollisuutta toimia ympäristölle mahdollisella tavalla tai sitten se on todella paljon kalliimpaa.
- Haluan toteuttaa kestävää kehitystä työssäni, sillä koen sen hyvin tärkeäksi. Vaikka työtä tehdään päivä kerrallaan, täytyy osata ajatella myös pidemmälle tulevaisuuteen. Omilla ratkaisuillaan voi siis vaikuttaa loppujen lopuksi hyvinkin paljon kestävään kehitykseen.
- En ole kovin intensiivisesti toiminut kestäväen kehityksen mukaan, mutta omalta osaltani suosin julkisia kulkuneuvoja ja kierrätän. Työskennellessä esimerkiksi askarrellen lasten kanssa olen käyttänyt hyödykseni uudelleen käytettäviä materiaaleja.
- Yritän aina ottaa huomioon kestäväen kehityksen näkökulman.
- Lajittelen biojätteet ja laitan pahvit pahvinkeräykseen. Vien vaatteita Uff:n laatikoihin kierrätettäväksi. Pyrin suosimaan suomalaisia tuotteita lähinnä ruuan suhteen. Valitsen useimmiten julkisen kulkuneuvon auton sijaan. Teen omassa elämässäni tämän tyyllisiä valintoja. Ihmissuhteissa pyrin kunnioittamaan toisia ihmisiä ja tutustun mielelläni erilaisista kulttuureista tullessiini ihmisiin. Kestävä kehitys on hyvä asia, mutta ihmiset ovat (kuten myös minäkin välillä) liian laiskoja toimiakseen kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti.
- Koen kestäväen kehityksen periaatteet tarpeellisina olennaisina asioina työelämässä mutten vapaa-aikanani

Opiskelijoiden arvio kestävän kehityksen opetuksesta Hyvinkään Laureassa

- Kurssimuoto on ihan hyvä.
- Mielestäni sitä hoetetaan ihan tarpeeksi!!
- enemmän käytännön asiaa
- Omaan alaansa liittyvää. Esimerkiksi meille hoitoalalla sinne kuuluvien jätteiden kierrätystä ja taloudellista kestävä kehitystä hoitovälineiden tilaamisessa.. Muttei välttämättä muuten pakolliseksi, valinnaisena sellainen voisi olla hyvä!
- Selkeämmin avata termi kestävä kehitys ja mitä kaikkea se pitää sisällään, ei monimuotoisten tehtävien avulla joista itse ei välttämättä edes tajua mitään.
- kaikille opiskelijoille tulisi olla selvillä periaatteet, mutta ei liikaa...
- Varmaan yleisiä käsitteitä ja juuri se että ymmärretään mitä kaikkea kuuluu kestäväan kehitykseen.
- en osaa sanoa
- vapaavalintainen kurssi?
- Tähän aiheeseen voisi panostaa enemmän ja liittää pieniä osia erilaisiin kursseihin mukaan.
- Ehkä muutaman opintopisteen suuruisena vapaavalintaisena kurssina. Lisäksi osana kaikkia kursseja.
- En osaa sanoa
- Jotenkin konkreettisesti.. en osaa sanoa miten.. esim. hanke?
- Tämä riittää.
- Kestävä kehitystä tulisi opettaa Laureassa siten että se näkyisi joka päiväisessä elämässä eikä jäisi pelkästään luennoilla puhumiseen.
- käytännön asioilla. kuinka työelämässä voi toteuttaa.
- Enemmän voisi kiinnittää huomiota miten omalla toiminnallaan voisi vaikuttaa.
- Nykyinen tapa on hyvä, eli siitä kerrotaan tunneilla.
- Enemmän asioita joihin voi kiinnittää huomioita kestävä kehityksen kannalta omissa tulevilla työpaikoissa ja miten kehittää niitä.
- Enemmän ehkä liiketoiminnasta puhumisen yhteydessä.
- Asiantuntevasti. Ns. Laurea-mallia voisi tiivistää, jolloin paperia ei kuluisi yhteen raporttiin niin mielettömiä määriä.
- Opastamalla esimerkiksi materiaalien hankinnassa kestävä kehityksen mukaisesti.. Koulun tarvikkeiden LAINAAMINEN opiskelijoille tarvittaessa.
- Arjessa käytettäviä esimerkkejä ja pieniä asioita.
- en osaa sanoa...

- Sitä on jo ihan riittävän hyvin
- Meille siitä ei ole kauheammin puhuttu, joten enemmän sitä saisi ainakin olla.
- Opettajat voisivat miettiä miten kestävä kehityksen voisi liittää jokaiseen opintokokonaisuuteen ja missä sitä tulisi korostaa enemmän.
- Kestävän kehityksen näkökulmaa tulisi painottaa ainakin sosiaalialalla yhä enemmän - mielestäni opetusta on kyllä ollut, mutta se ei linkity riittävästi käytännön työhön.
- Keke-päivän kaltaiset 'tietoisku- tapahtumat' herättävät ihmisiä pohtimaan omaa tapaa toimia näissä asioissa.
- Ainakin sitä tulisi opettaa enemmän. Laureassa siitä puhutaan lähinnä aina LbD-yhteydessä, mistä ei tosiaankaan ole kerrottu opiskelijoille tarpeeksi. Ilmeisesti vain oletetaan, että kun opiskelijat tulevat Laureaan, he tietävät heti LbD:n tarkoituksen ja sen, mitä se 'oikeasti' tarkoittaa. Juuri kestävästä kehityksestä voisi/pitäisi puhua paljon enemmän.
- Kestävää kehitystä tulisi käsitellä enemmän ala kohtalaisesti, jotta saisimme vinkkejä siitä, miten toimia kestävä kehityksen mukaisesti juuri sosiaalialan työkentällä.
- En osaa sanoa miten kestävä kehitystä tulisi opettaa mutta sitä pitäisi ottaa enemmän esiin opetuksessa.
- Laureassa voitaisiin perehtyä kestävään kehitykseen muun muassa siten, että käytäisiin läpi erilaisia työpaikkoja (päiväkoti, vanhainkoti...) ja pohdittaisiin miten siellä toimitaan konkreettisesti kestävä kehitystä edistäen.
- Peruskäytännöt laajemmin ja käytännön teoriaa enemmän.